धः १२४ प्रार्थयेत्सर्वविदुषांत्तमामध्यपरीक्षकः नेत्राष्टसिद्धिचन्द्रैःहूनगत्र्यंद्रीन्दुगेशाके १७३७ शुद्धे
कृसभृमीवारे अपरान्हेपूर्णोकृतमिदम् १२२ इतिश्रीपरमेसुखोपाध्यायकृतेनवरत्नेवर्षफलंनामा
नवरत्नंसमाप्तम् सम्वत् १९२६ श्रीकाशीविश्वनाथपुरीमेढुंढराजगणेशकेपासदाउअग्निहोत्रीभी
मिहूविनायाकजंत्रमेपहरमेलनवरत्नकापोथीछपी जिसेलेनाहोयउसेढुंढराजगणेसकेपासिंकपोथीवाले
केदुकानमेमिलेगा लिखारामदासवइस्मो छापनेवालेकानामभैरोकारीगढ मिःमाघकृस ५ शुभ

मृदुशब्दकृत विद्युत्पातो भवेत्तत्र भयं तेन प्रजायते १०६ चौरस्यो वर्षिकर्षा वहुवन्ध्यप्रजायते [illegible]नाश्च
ल्पस्वस्थं च नैरोग्यं स्याभिवृद्धिता १०७ अन्नादीनां महर्घं स्यान्नृपानीतियुत्तावदेत् नृपालोशा[illegible]
तेनोद्विग्नमनाभवेत् १०८ तुरुकस्तानदेशेस्यां दगवालेफलंविदम् अतवेदाखिलंखण्डः यदितत्र फलंव
व १०९ जनानामतिहर्षस्यात गेहे च मंगलं भवेत् वहुवृद्धिर्भवेत्तत्र चैकार्णवमहीभवेत् ११० नृपानीति
युतास्तत्र समर्घं च भवेत् फलफलान्यमृततुल्यानि वहूनि च फलानि च १११ जनानां वहुवृद्धिः स्याद्दिवाल
श्वणहेगृहे रूमदेशे तथा सामे फलं तत्र विशेषतः ११२ दुर्भिक्षमार्चभवेत्खण्डः[illegible]दानस्यफलंव्रुवे जना
नां चातिहर्षस्यात शुभकर्मरतो भवेत् ११३ लेखव्यकर्मरतानां चकसानामतिवृद्धिकृत् भूपतीनां चम[illegible]
र्म्यं स्यात्स्वाधीनानां च कष्टकृत् ११४ सुगंधद्रव्यस्यतथा स्त्रनानामतिवृद्धिकम अन्नादीनां समर्घं स्या अ
चानां म[illegible]भं[illegible] ११५ उत्तरादिक्स्थदेशेषु विशेषेणाफलं वदेत् त[illegible]ः यदितत्खण्डफलंनस्यवद

र.न.र. ४३

म्यहम् ११६ पूर्वदेशेमहाष्टिः वीयुरपि वनादृश: अतः सर्वैर्दुष्टः स्याद्दुर्जनानांचवृद्धिकम् ११७।
हृतानाममृत्तेषुजावृद्धिर्भवतिनिश्चितम् भूमिकंपोभवेच्चापिलोकानांचकृतेपेत्तम् ११८ वायव्यदि भ
भागेपिविशेषेणामजायते मयासंवत्सरस्येदंफलंचककथितंबुधैः ११९ स्वबुद्ध्याकौशलेन प्रियकेषाणां
फलंवदेत् एवंप्रोक्तंरम्लशास्त्रस्यसारंसर्वेषांत्राह्मनां हितार्थं स्वल्पंसौम्यंशीघ्रबोधंत्वेषाम्मतस्मान्पि।
ताेरत्नमार्यप्रयत्नः १२० रम्लांभोधेश्चयत्सारंनवरत्नंप्रकीर्तितम् नवरत्नस्यरत्नार्थेपरमायसुखाभि

राम: ४३

ज० र
४२

समरकंवरिष्वाजिनाम् पूर्णांतत्र फलं ज्ञेयमन्यदेशे च स्वल्पकम् ९५ फलिंतु [illegible] स्त्रमेवं ज्ञेयं प्रावि [illegible] शु
स्त्र [illegible] विलसवराईतु फलं तस्य वदाम्यहम् ९६ जनानां सुखवृद्धिस्स्यात्तथा हृपस्य हृद्गतो निर्भयत्वं जमानां [illegible]
दीनां महर्घता ९७ राजा च नीतियुक्तश्च जनानां च धनं बहु वृष्टिश्च सुसुखं [illegible] सात्काले काले च वर्षति ९८ वृ
[illegible] मिष्टफलानां च बहुवृद्धिश्च जायते कारुकाणां सुखं ज्ञेयं सर्वे धर्मरता जनाः ९९ गोधूमं च निर्भयं [illegible] सस्य
वृद्धि सुखान्वितम् नृहकिलानदेशे तथाने सापरे ध्रुव १०० समरकंदं भवेत्पूर्णमन्य देशे पुर [illegible]
ख्यातवेस्तो [illegible] जं [illegible] यस्स्याद्धि फलं ध्रुवं १०१ [illegible] प्रास्वल्पलाभः स्याद्दल्पवृष्टिर्भवेत्तथा कूपकनद्यां स्वल्प
जलः शीतमाधिक्यं ततो समा १०२ बहुवायुं प्रकर्षति जलेनौका [illegible] म ज्ञेय अस्मानैव भवेद्रोगा काठिन्यं त्वतिम
हिंतम् १०३ प्रजाना सुपरि क्रोधः नृपस्य बहुदुःखं भवेत् बहून्युपद्रवानिस्यु देशे ग्रामे पुरे ध्रुव १०४ मेषु [illegible]
[illegible] भवेत् नकीः [illegible] भवेत्तत्र फलं तस्य [illegible] म्यहम् १०५ स्वल्पवृष्टिर्भवेत्तत्र परस्त्र

राम:
४२

र्नचापियातिजनानांच[illegible]पावत् ८४ कास[illegible]वस्त्रका[illegible]जनानांजायतेध्रुवम् दृष्टे[illegible]
वृद्धिर्मवति भूयसी ८५ जनानांभूति[illegible]व्यापाराणांलाभश्चैव प्रजायते [illegible]र्षवृद्धिर्भवेत्तत्रकारुकाचसुखा
निदेशस्थदेशानांफलंज्ञेयं[illegible]त्तमैः त्वया[illegible]भवेत्तत्र[illegible]फलं तत्रवदाम्यहम् ८७ प्रवा
चशुभकार्याणांसिध्यति प्रवा[illegible]कास्तोसितिर्हि वहुवृष्टिश्चजायते [illegible]मिष्टान्नभोजनेचैवद्रा
[illegible] [illegible]वहुवृद्धिःस्याद्राजानःसुखिनःसदा ८९ नीतिमार्गरतास्सर्वेविद्यायु[illegible]
नांवृद्धिर्लाभश्चैवभविष्यति ॥ ९० ॥ ९० ॥ ९० ॥ वायव्यदेशसंस्थं[illegible]फलं[illegible]नुसारतः
[illegible]तत्रद्व्यफलमुदीरयेत् ९१ वृष्टिःस्वल्पतराज्ञेयाव्यापारेहानिमेवच नृपदण्डभयंचैवनस्क
९२ [illegible]श्चांतिकस्यचमध्यत्वंवायोश्चैवकठोरता नौकाचजल मग्नाहिवहुशाश्चभविष्यति [illegible]
जानःभवन्तिवलशालिन प्रजानांरोगवृद्धिःस्यन्नैशात्पुरनिवासिनाम् ९४ नयेवोपारे[illegible]

र्हेभवेत् अन्नादीनांसमर्घंचदेशमध्येसतुर्भकम् ७३ नृपाणांवहुकार्यच [illegible]

श्री [illegible]कानांचवहिर्जोरस्यवर्द्धिता ७४ हमदेशेनतथामिश्रदेशेकावुलप्रभृतिषुफ[illegible]

[illegible]हास्याचमहर्घता ७५ जनानांवहवोरोगाश्चयोद्धिग्नमनोभवेत् स[illegible]

[illegible] ७६ नृपान्यायरताःसर्वेदासादीनामुपद्रवम् मध्यदेशेषुराजानाभवंतिवलशालिनः ७७

[illegible]तथापश्चिमदेशके [illegible]यदितत्खंडफलंतस्यवदाम्यहम् [illegible]

[illegible]महर्घता जनानांवहुरोगाश्चकाठिन्यंकार्यसिद्धये ७९ मेघा[illegible]तिधान्यंजाय

[illegible]नृ[illegible]द्विग्नमनाभवेत् ८० [illegible]जनानांचुकर्षंचैव[illegible]जायते कूर्मस्यपश्चिमेभागे

[illegible]किल ८१ अन्यदेशसमं[illegible]सकलस्यफलंबुधैः [illegible]यदितत्खंडेभवेत्तस्यफलंब्रुवे ८२

[illegible]धिकंभवेत्किल [illegible]तत्रचौरस्तुनिर्भयंप्रवर्त[illegible] ८३ अन्यायमार्गगामिनो भ[illegible]

[illegible]मक[illegible]

[illegible]विलस्व[illegible]

[illegible]महर्घता

[illegible]फलानां

[illegible]सुखानि

[illegible]तवेस्वा[illegible]

जलःशीमधि[illegible]

र्हितम् १०३

ग्र.र.
५२

रा.म.
५०

ध नव्यर्थया निजनानां चतुर्थं भवेत् ८४ कार्यसैवत्वका . . जनानां जायते ध्रुवम् हस्ते
वृद्धिर्भवति भूयसी ८५ जनानां भूमि . . . लाभश्चैव . . जायते . . . वृद्धिर्भवे . . . कारुका च सुखा
। नि दे . . स्य दशानां फलं ज्ञेयं . . . . . तैः त्रया . . . . भवे . . . फलं तत्र वदाम्यहम् ८७ प्रवा
च शुभकार्याणि . . सिध्यति प्रवा . . . . वृष्टिश्च जायते . . . मिष्टान्नभोजने चैव द्रा
द्या अन्नस्य बहुवृद्धिः स्याद्राजानः सुखिनः सदा ८९ नीतिमार्गरताः सर्वे विद्यायां . . . . . स्य
नां वृद्धिलाभश्चैव . . . विष्यति ॥ ९० ॥ ९० ॥ ९० ॥ वायव्यदेशसंस्थं . . फल . . . . निसार
. . तज्ज्ञात्फलमुदीरयेत् ९१ वृष्टिः स्वल्पतरा ज्ञेया व्यापारे हानिमेव च नृपदण्डभयं चैव तस्क
९२ . . . अन्तिकस्य च मध्यत्वे वायोश्चैव कठोरता नौका च जल मग्ना हि बहुशश्च भविष्यति .
. . जानः भवनि बलशालिन प्रजानां रोगवृद्धिः स्यान्नेशापुरनिवासिनाम् ९३ तत्र चैव प्रा . . . .

ख.र.
४२

समरकंवलखिवा
लहाविलखरा
दीनांमहर्घता
देशमिष्टफलानां
वृद्धिसुखानि
अनवेखाी
जलःशीमाधि
र्हितम् १०३
विशेषेणा

र्गहे भवेत् अन्नादीनांसमर्घंचदेशमध्येसतुर्धकम् ७३ नृपाणांवहुकार्यंचकालेवृष्टिर्भ
री चक्रानांचवृद्धिर्जीरस्यवृद्धिता ७४ रुमदेशेतथामिश्रदेशेकावुलप्रभृतिषुफ[illegible]रितमु
[illegible] तद्दास्याश्चमहर्घता ७५ जनानांवहवोरोगास्तथोद्विग्नमनो भवेत् स्वल्पवृष्टिर्भवेत्
[illegible] ७६ नृपान्यायरताःसर्वेदासादीनामुपद्रवम् मध्यदेशेषुराजानाभवंतिवलशालिनः ७७
[illegible]तथापश्चिमदेशेष्वको [illegible] यदितत्खंडफलंतस्यवदाम्यहम् [illegible]पातद्वा
ञ्चमहर्घता जनानांवहुरोगाश्चकाठिन्यंकार्यसिद्धये ७९ मेघाश्च[illegible]तिपर्णेनजाय
[illegible]नृपोद्विग्नमनाभवेत् ८० अष्टानांच जनानांचु[illegible]चैव[illegible]जायते कूर्मस्यपश्चिमेभागे
किल ८१ अन्यदेशेसमंद्वे[illegible]सकलस्यफलंबुधैः हुम्रा[illegible] यदितत्खंडेभवेत्तस्यफलंब्रुवे ८२
वित्तनाशाधिकंभवेत्किल [illegible] तत्रचौरस्तुनिर्भयंप्रवर्त्तते ८३ अन्यायमार्गगामिनो भू

रम
५१

वर्षे सतिवेहूनिः भक्तानांचभवेत्तेषालोकानांचसुखभवेत् ६२ पदार्थस्य लाभस्यैववृद्धिर्भवतिभूयसी प्रजा

मःसुखरूपासुनीतिमार्गस्थास्सदा ६३ प्रजानांपालनेप्रीतिसंसारस्वेच्छयाभवेत् स्थानंचनिर्भयंपूर्ववृद्धिश्चायाफ

लकर्मतः ६४ केवलंसागरिजःखण्डनतुनश्च फलमीरितम् सदा छिन्नमता:सर्वेजनाश्चदृष्टिश्चभूयसी ६५

चौ घात्स्वमतिप्रीभावा तेनृपास्त्वन्यायवर्जिनः गृहेगृहेकलहंहनित्यंयुद्धंचैवपरस्परम् ६६ नीचानांप्रवल

त्वंचचौरादीनांतथैवच जलाग्निभ्यांभयंचापिदुर्भिक्षाश्चभूरिश ६७ देशकानांसंवृद्धिस्यात् पृथ्वी

भवति देशेषुनेमीतस्यैषुफलंतत्रतथैवच ६८ पदितत्रजमाते स्यात्तदातस्यफलंभवेत् सर्वेषांचपदा।

योगंवृद्धिर्भवतिभूयसी ६९ नीतिमार्गरतासर्वेजनाश्चसुखसंयुता: किंचित्क्लेशसभयंभवतिदेहिनां

कदा ७० उत्तरदिकस्यदेशेषुवरुणास्यस्यचगोचरे फलंतथैवविज्ञेयंजमातस्यफलंस्मृतम् ७१

च मरुद्गास्यात:फलंतस्यवदाम्यहम् जनानांचभवेद्वृद्धिर्मांगलंचगृहेगृहे ७२ जमानांसुखवृद्धि

नैवदेद्बुधः यदि प्रतिदिने ज्ञातुं फलस्येच्छा भवेत्तदा ५१ माघमासस्य प्रस्ताराज्ज्ञातं दलचतुष्टयम् पूर्वोक्तमेव भ-
मार्गेणातिभ्यः प्रस्तारकं कुरु ५२ आद्यमासदिनस्यैष प्रस्तारः कथितो बुधैः तस्मात्पूर्वोक्तमार्गेण खण्डमेकं
समाधयेत् ५३ तत्खण्डतद्दिनस्यैव तस्माज्ज्ञेयं फलं वदेत् प्रथमाच्च द्वितीयस्या द्वितीयाच्च तृतीयके ५४ तृ
तीयाच्च चतुर्थस्याप्येवं कुर्यान्निरन्तरम् त्रिंशत्संख्याप्रतितिदिने मासे च प्रथमे फलम् ५५ एवं द्वितीयमास
वद्दिनानि च द्वितीयके तृतीयाच्च तृतीयस्य दिनानां फलमीरयेत् ५६ एवं द्वादशमासेषु दिनानां सकलानि च।
कार्याणि च फलान्येभ्यो वक्ष्ये खण्डानुसारतः ५७ लक्ष्यान्यद्दिनत्रखण्डस्य फलं तस्य वदाम्यहम् पूर्वशास्त्रानु
सारेण स्ववुद्ध्या कौशलेन च ५८ जनानां कुशलं सर्वे शुभकार्यरतास्सदा कृष्णमार्गस्य वृद्धिः स्याद्दिने तु प्रथमे च
च ५९ चतुष्पदाज्ज्ञातस्यां किंचित्कष्टं भवेत्किल फलमीशानदिक्स्यानं द्विगुणं कर्मन्नृपतः ६० कङ्कु।
[illegible]किलः [illegible] दानस्य फलं वदेत् व्यापारे बहुलाभं स्यात्सु[illegible] चैव मतिर्भवेत् ६१ फलान्यमृततुल्यानि।

नुसारेण गृहे चाथ धनक्रमात् स्वारिजादिकमार्गेण सूक्ष्मदृष्टिर्विचारयेत् ३९ अथान्यत्संप्रवक्ष्यामि सामान्यं सर्वगोचरं वर्षासर्वजनानां च फलं नासेहि वत्सरे ४० तदहं प्रासमाप्तिस्य फलं तस्यैव संवदेत् रमलं मानयेत्तत्र प्रस्तारं कारयेत्सुधीः ४१ सावित्तं च पुनस्तस्य कुर्यात्पूर्वोदितं क्रमात् सावित्तं चैव प्रस्तारे प्रथमे च त्रयोदशे ४२ गुणायेत्समुत्पन्नं तं पृथक् स्थापयेत्तत् चतुर्थस्थे खंडे न गुणायेच्च चतुर्दशे ४३ तो च पृथगस्थं च तिथिखंडं नगिन च पृथगस्थं दशमस्थेन षोडशं गुणयेत्तदा ४४ एवं चत्वारि खंडानि तेभ्यः खंडद्वयं कुरु ॥ द्वाभ्यामेकं स मुत्पाद्य तस्मात्सर्वफलं विदुः ४५ यदि मासफलानां च ज्ञातुमिच्छास्ति चेत्तदा प्रस्तारे सावित्ताच्चतुश्चत्वारिंशकलानि वै ४६ तेभ्यः प्रस्तारके कुर्यात्तस्मात्पूर्वोक्तवर्त्मना कुर्याच्चत्वारि खण्डानि तेभ्यः खण्डद्वयं कुरु ४७ द्वाभ्यामेकं च तत्खण्डं ज्ञेयं प्रथममासकम् आद्यमासस्य प्रस्तारात्खण्डं मासद्वितीयकम् ४८ द्वितीयाच्च तृतीयं च तृतीयाच्च चतुर्थकम् एवं द्वादशमासानां खण्डानि रचयेत्सुधीः ५० तेभ्यः फलं च मासानां वृक्ष्म

२.न
दृ

नि सेस्तावितसंज्ञास्यात्प्रस्तारे सदृशेसति नोचेत्तदा पुनस्तस्मादिस्थादिकचतुष्टयम् २८ स्थापयेत्प्रथमेस्थाने
तिभ्यः प्रस्तारमाचरेत् एवंपुनःपुनःकुर्यात्यावन्नस्याच्चसावितम् २९ षष्ठादूर्ध्वंनगच्छतिसावितंषष्ठमध्यग
म प्रेष्यमंसावितंचेत्स्यात्तदालाभसुखंभवेत् ३० सुखंज्ञेयंद्वितीयंचधनंचैवतृतीयके मध्यमंस्याच्चतुर्थेचपं
चमेकष्टंभवेत् ३१ अतिकष्टकरंषष्ठेप्रस्तारेचयदाभवेत् स्थिरंकस्याक्संख्याभिस्तदेवंवर्षसंमितिः॥
३२ भजेच्चलंध्यादिवर्षैःप्रस्ताराणांदशाभवेत् साद्देशारविभिर्भाज्यालब्धान्तरदशास्मृताः ३३ फलंविकेक
शाकलेदशास्तस्यानुसारतः पूर्वोक्तेनैवमार्गेणमासंस्वराहस्यवर्तते ३४ आद्यप्रस्तारकेज्ञेयंत्वाद्यंसव
दशाफलम् द्वितीयस्यद्वितीयेतुतृतीयस्यतृतीयकम् ३५। एवंदशाफलंवाच्यंप्रस्तारेसावितक्रमे एवंदशाफलं
प्रोक्तंद्वितीयंचविधिंब्रुवे ३६ मासस्वराडदशाभ्यांखराडजातंफलाह्वयम् तत्खराडप्रसनोवाच्यफलेल्लभ
दशाख्यके ३७ तच्चाशुभंशुभेगेहेपतितंबलसंयुतम् तदाशुभंफलंवाच्यंविपर्याच्चाशुभंवदेत् ३८ फल

गमः
३६

शाकलस्यच १६ तत्वस्यचभवेन्मैत्रीतदासर्वंशुभंवदेत् खराडस्यस्थानखराडस्यमैत्रीस्याचेत्तदाशुभम् १७ मासा।

स्यशाकलंज्ञेयंप्रस्तारेयज्ञेभवेत् तत्तद्दशान्फलंज्ञेयमुत्पन्नशाकलस्यच। १८ पस्यमासस्यसास्यंईश्वलितांतासा

वहम् निर्वलंत्वशुभंमातंशुभाभ्यांचेत्तदाशुभम् १९ माससास्यईयोमैत्रीतदासर्वंशुभंवदेत् शत्रुत्वेत्वशुभंज्ञेय।

मुदासीनेचमध्यमम् २० मासिखराडशुभेगेहिपुनरुक्तंयदाभवेत् तदाशुभफलंवाच्यम शुभेत्वशुभं वदेत्॥

२१ पुनरुक्तिगेहेत्वस्मासिखराडस्यचेत्तद्दयोः मैत्रीचेच्छुभमाहस्यंशत्रुत्वेअशुभंवदेत् २२ विचारेस्यखराड

स्यतद्दीशस्यद्वितीयकम् खराडतस्यशरीरं चमासिरीत्याफलंवदेत् २३ खराडस्यविपरीतंयत्खराडंत्वसौकसं

भवेत् तच्चेच्छुभंशुभस्थानेतदासर्वंशुभंभवेत् २४ एवंमासफलंप्रोक्तमधुनाप्रोच्यतेफलम् दशायाः स्वस्वरूपे

णात्दर्धसाधितंध्रुवे २५ पासकोन्ये चप्रस्तारेकिस्वे १३ कर्मा १० य ११ शक्र १४ कैः खराडकैस्त्र चतुर्भिश्च

प्रस्तारंकारयेत्सुधीः २६ आद्येत्रयोदशेतुल्येद्वितीयेदशमेतथा तृतीयेलाभखराडेचचतुर्थेचचतुर्दशे॥ २७

सारंकारयेद्बुधः॥ विविधंफलमप्यत्रविनतपेद्देवविन्तमः ५ तत्रादौजनानांचवर्षस्यचफलंब्रुवे प्रस्तारंमयथमौत्व
राडात्व्यत्ययात्यंचफलंवदेत् ६ ततुधनादिभावानांशकलानांचयोगतः शुभाशुभानांवसतःवृष्टिहानिंचनिर्दिशे
त॥ ७॥ अशुभेपिस्वगेहेचशकुनस्पक्रमेणच तदापिष्टद्धिदंज्ञेयंसबलेचविशेषतः ८ तत्रापिस्वारिजादीनां
खण्डानांचविचारतः स्वारिजेनिर्गमेनैवदाखिलेचागमेनच ९ स्वारिजेमसमंज्ञेयमुन्कलीविफलंबुधैः स्वावि
नेदाखिलेतुल्यंफलंज्ञेयंविचक्षणैः १० पुनरुक्तिशुभस्थानेतदातस्यशुभंवदेत् अशुभेअशुभंज्ञेयंमध्येचैवचा
मध्यमम् ११ प्रथमादिगृहेभ्यश्चमासानामपिचिंतयेत् प्रथमेप्रथमंमासेद्वितीयेचद्वितीयकम् १२ एवंद्वाद
शगेहेभ्योद्वादशानांफलंवदेत् शुभखण्डेशुभंज्ञेयंपापखण्डेत्वनिष्टकम् १३ मासखंडशुभेगेहेपुनरुक्तंशुभं
वदेत् अशुभेअशुभंज्ञेयंमध्यमेचैवमध्यमम् १४ शुभाभ्यांयदितत्खण्डमुत्पन्नंचयदाभवेत् तदाशुभफ
लंज्ञेयंचान्यथाचा शुभंवदेत् १५ शुभाशुभाभ्यांमध्यंचफलंज्ञेयंविचक्षणैः मासेखण्डस्यजातस्यपुनरुक्ते

एवंपुनःपुनःकृत्वायावदेकंभवेन्नरः।प्रकारम न्यंवक्ष्यामियेनचौरस्फुटोभवेत्॥४४॥सर्वेषांचजनानांचस्वाग्रेपंक्तिंनिवेशयेत्
प्रस्तारंचततःकृत्वातत्रप्रश्नंविचारयेत् ४५ पंचमेचतथाषष्ठेसप्तमेशकलंभवेत् अवकजदस्यमतेनैवतेषांसंख्यांप्रकाशयेत्
४६ नृपाणांचसदैकंचपंक्तयांचौरजनोपरि॥तदंकंस्थापयेत्तत्रदक्षहस्तक्रमेणच॥४७॥यस्यापर्यवसानं स्यात्चौरंतंनि
श्चितंवदेत् मनुष्यादधिकेकिंचित्प्रथमादिषुपुनःक्षिपेत्॥ ४८ ॥एवंबहुप्रकारेणतस्करस्यविनिर्णयः कथितश्चम
यासम्यक्दैवज्ञानांहितायच ४९ इतिश्रीसनाढ्यकुलावतंसपरमसुखोपाध्याय कृतेरत्नमालिकायांचौरादीनां
नाम्नकथनअष्टमंरत्नंसमाप्तम्॥॥अथनवमंरत्नंतत्रवर्षफलस्यविचारः सुस्नातोहर्षसंयुक्तोसुवेशःस्थिरमानसः॥
स्वेष्टदेवंहृदिध्यात्वास्वरूपंमनसास्मरन्॥१॥ मंत्रंचसप्तवारंचजप न्सायनमेषगे सूर्येचप्राग्दिनस्त्वेपासकौ
स्थापयेत्सुधीः॥२॥समस्तजगदर्थेचपृथ्व्यायोयवर्तितिष्ठति॥ तेषांचसुखदुःखानांतथोद्देशेसुखासुखम्॥३॥
अन्येषांचजनानांच॥दिनेवर्षप्रवेशने॥ दिनेचान्यद्दिन्येपूर्वेवर्षस्यफलसिद्धये॥ ४ ॥ पासकौपातयेत्तत्र

एवंसर्वाणिउपलक्षणानिचौरस्यवदेत्सुधीः ३०। अन्यन्मतांतरेवक्ष्येप्रत्येकेषुजनेषुवा। चौरस्यज्ञानार्थंरमलंकारयेत्सुधीः ३१
पूर्वोक्तेनैवमार्गेणइन्किलावंचकारयेत्। प्रस्तारंद्वितीयंकृत्वातत्रप्रश्नंविलोकयेत् ३२ जमातंयत्रगेहस्यात्प्रस्तारेचद्वितीयकेऽपि
गृहेपूर्वप्रस्तारेद्वाखिलंसावितंभवेत् ३ तदापनसमूहेषुप्रत्यक्षेषुचविद्यते तस्करःस्वास्जिनास्ति मुन्कलीवेतथावदेत् ३४
एवंजनसमूहस्यद्विधाभागंचकारयेत्। मद्धेदृष्टपृथक्रमलंकृत्वाप्येवंविलोकयेत्। ३५ एवंपुनःपुनःकुर्याद्यावत्स्यादेकसं
ख्यकम्। द्वितीयंरमलेचैवजमातंशाकलंभवेत् ३६ अंकोशंचद्वितीयंस्यादथवानवमेगृहे। नकयष्टमेचषष्ठेवे प्रस्तारेयदि
जायते ३७ तदाचौरस्संविज्ञेयायेमप्रश्नंकृतंयदा एवंप्रत्यक्षरूपेषुजनेषुचौरनिर्णयः ३८ अन्यन्मतांतरंवक्ष्येप्रत्यक्षेषुजनेषुच
रमलंकारयेत्तत्रपूर्वोक्तेनैववर्त्मना ३९ हुमराचनकीरवाहेप्रस्तारेवर्ततेयदि तदाजनसमूहेषुतस्करोवर्ततेध्रुवम् ४० नोकेतदान
स्ति चौरोह्यसौमध्येपदास्तिचेत् एकोवैशाकलश्चेत्स्यात्तदाचौरोपिवर्तते॥४१॥ निर्वलश्चेन्नचौरःस्यात्तस्मिन्जनसमूहके। एवं
भागंपुनःकृत्वाजनानांचपृथक्पृथक् ४२ पूर्वोक्तेनैवमार्गेणपृथक्रमलंचकारयेत्। हुमराचनकीरवाहेयत्रचौरोस्तितस्यवै॥ ४३॥

कलासंज्ञकसमागतः अयंविजद्दहक्रमेदशमेगृहेस्थितःप्रसमस्यप्रस्तारेषष्ठेगृहेसंख्यातस्माद्विजद्दहस्वगेहेसंख्य
कः २६ तिर्यक्पंक्त्यांदत्तप्रस्तारस्यगृहसंख्यांचऊर्ध्वपंक्त्यांदत्तंद्वयोरधस्थयोःकोष्टेसकाराक्षरंतस्मान्नाम्निप्रथमा
क्षरंसकारः।अथद्वितीयाक्षरस्योदाहरणम्।तस्यैवामलस्यचतुर्दशशकलाभ्यांजातमंकोशं अयंविजद्दहक्रमेअष्ट
मेगृहेस्थितःपरन्तुप्रस्तारेअंकोशंकुत्रापिनास्तिप्रस्तारेअष्टमेतिर्यक्पंक्त्यांदत्तंपूर्वप्रस्तारेअंकोशस्थानेतुलुनवा
रिजस्थितंविजद्दहक्रमसंख्या कनवसंख्यावत्तैनऊर्ध्वपंक्त्यांदत्तंद्वयोरधस्तष्टकोष्ठकाराक्षरंप्राप्तंतस्माद्वितीयाक्षरम
कारः तस्मान्नाम्निद्वितीयाक्षरमकारः अथतृतीयाक्षरस्योदाहरणम्।सप्तपंचकृत्तिभ्यांचजातंलक्ष्यानं अयंविज
दहक्रमेद्वितीयगृहेस्थितःप्रस्तारेतृतीयगृहेस्थितःतस्माद्विजद्दहक्रमांकंतिर्यक्पंक्त्यांदत्तंप्रस्तारेगृहांकऊर्ध्वपं
क्त्यांदत्तंद्वयोरधस्थकोष्टेदकाराक्षरंतस्यनाम्नितृतीयाक्षरंदकारः एवमन्येषामपिवर्णानामुदाहरणम्।स्वबुद्ध्याकल्प
येत्तस्यवर्णमात्रंचबुद्धिमान्।एवंसर्वाणिवर्णानिदेशाज्ञावसेनच २९ नामानिकथयेद्विद्वान्यस्यकस्यापिबुद्धिमान्।

रकेनचेत्॥ सप्तमो तिथिसंख्यां चैखण्डमन्यं चकारयेत्॥२०॥ पूर्वरीत्यानृतीयं च वर्णं ज्ञेयं विचक्षणैः
॥ दशमात्षोडशाभ्यां चकार्यं शकलमुत्तमम्॥२१॥ पूर्वोक्तेनैवमार्गेण वर्णं ज्ञेयं तुर्यकम्॥ पंचमस्याक्ष
रस्याप्यत्वानयने विधिं ब्रुवे॥२१॥ प्रस्तारे विषमाणां च १।३।५।७।९।११।१३।१५॥ खण्डानां गणयेत्किल॥ शून्या
नि षोडशेनैव भागं देयं च शेषकम्॥२[illegible] प्रथमादिग्रहे देयाय त्र स्याद्व[illegible]नकम्॥ खण्डं तस्य पूर्वरीत्या
ज्ञेयं वर्णं च पंचमम्॥२३॥ केन्द्रस्य शकलानां च शून्यानि गणयेत्सुधीः॥ रेखा च गणयेत्तत्र रेखायां चाधि
संख्यकम्॥२४॥ शून्यरेखांकयोर्योगः कार्यस्तस्य च पूर्ववत्॥ पंचमाक्षरवत्ज्ञेयं षष्ठं वर्णं च निश्चयात्
२५॥ सप्तमस्याक्षरस्यापि त्वानयने विधिं ब्रुवे॥ विष्वादीनां १३।१४।१५।१६। चखण्डानां चतुर्णां गणयेच्च
रेखा॥२६॥ तस्य पूर्वोक्तमार्गेण ज्ञेयं वर्णं च सप्तकम्॥ एवं क्रमेण नाम्नाश्च वर्णसंख्या चकारयेत्॥२७॥
अथ नाम्नोऽक्षरनिष्कासने उदाहरणम्॥ रमलं पातितं मया तस्य प्रथमग्रहशकलं त्रयोदशेगुणितं जातं उ

...मतेन च ॥ ९ ॥ तदंकतुल्यवर्णो स्वनाम्निनस्तानि तस्यवै ॥ एवं नाम्नि वर्णसंख्या विहिद्भिः परिकीर्तिता ॥ १० ॥
सर्वेषामक्षराणां चानयने च विधिं ब्रुवे ॥ आद्यन्त्ययोर्दशाभ्यां च शकलं कारयेत्सुधीः ॥ ११ ॥ प्रस्तारे यत्र्गृहे
चेत्स्यात्तत्तुल्यं चोर्ध्वपंक्तिके ॥ अंकं दत्वा ततस्तस्य उत्पन्नशकलाय च ॥ १२ ॥ विजद्दहस्यमतेनांकगेहस्य
च तदंकके ॥ तिर्यक्क्रमेण देयानि चक्रे वर्णांककेद्वयोः ॥ १३ ॥ अंकयोः स्वतले पंचवर्णान्सप्तमाक्षरम
॥ द्वितीयवर्णानयने विधिं वक्ष्ये नशोभने ॥ १४ ॥ चतुर्थे शकलं कुर्यात्तथा चैव चतुर्दश ॥ अनयोर्योग
तः कार्यं खण्डस्य च पूर्ववत् ॥ १५ ॥ कर्तव्यं क्रियते तेन वर्णो लेयं द्वितीयके उत्पन्नशकलेनास्ति प्रस्तारे
चेत्तदा कथं ॥ १६ ॥ ऊर्ध्वपंक्त्या गृहांकेन मार्गे नैव च लभ्यते ॥ तदोत्पन्नस्य खण्डस्य वर्णे विजद्दहे गृहे ॥ १७
शकलस्याच्च प्रस्तारे विजद्दहस्य क्रमेण च ॥ अंकान्प्राह्यात दंकं च न्यसेच्चक्रे च तिर्यके ॥ १८ ॥ उत्पन्नशक
लस्यांकमूर्ध्वं चक्रे च विन्यसेत् ॥ द्वयोरधस्थयोर्वर्णो तेयं तत्र सतत्सुधीः ॥ १९ ॥ एवं सर्वत्र विज्ञेयं खण्डप्रस्ता

वंप्रश्नंमूकसंतंषट्प्रकारैर्निरूपितम् ॥ २० ॥ इतिश्रीसनाढ्यकुलावतंसपरमसुखोपाध्यायकृतौरम्लनवरत्नेमूकप्रश्नप्रकथनंनामसप्तमंरत्नंसमाप्तम् ॥ अथाष्टमरत्नम् ॥ तत्रचौरादीनांनामोपादानंच ॥ पूर्वंतुनिश्चयंकृत्वाकनिनामाक्षराणिच ॥ चौरादीनांततःपश्चादक्षराणिचसाधयेत् ॥ १ ॥ रमलंपातयेत्तत्रसंकलंरचयेत्सुधीः ॥ फरहाकुत्रगेहेस्यात्तदातंचविलोकयेत् ॥ २ ॥ प्रथमंफरहाचेत्स्यात्तदासप्ताक्षराणिच ॥ द्विवर्णंद्वितीयेत्रयंतुवर्णंतुतृतीयके ॥ ३ ॥ चतुर्थेचचतुर्वर्णंपंचमेपंचवर्णकम् ॥ षष्ठेतुफरहाचेत्स्यात्तदाषड्वर्णकंभवेत् ॥ ४ ॥ सप्तमेसप्तसंख्याकमष्टमेचषडेवहि ॥ नवमेचतदापंचदशमेचतुरक्षरम् ॥ ५ एकादशेत्रिवर्णंस्याद्द्वादशेसप्तसंख्यकम् ॥ त्रयोदशेचफरहाभवेद्यदिद्वितीयके ॥ ६ ॥ गृहेचशकलंयत्स्यात्तस्यां कम ॥ क्रहेनच ॥ तदंकतुल्यंवर्णंचनाम्निनस्यवदेत्सुधीः ॥ ७ ॥ चतुर्दशेचचतुर्वर्णंषोडशेपितथैवच ॥ द्विस्याद्दिसप्तकेफरहाचेत्स्यादष्टलवच्छकलाहृदेन ॥ ८ ॥ यत्रप्रस्तारकेनस्यात्तदान्वप्रथमेगृहे ॥ शकलंतस्यसंख्यांकमव्द

तृतीयप्रश्ने लिखेत्सुधीः ॥ ९ ॥ चतुर्भ्यो ब्देसमुत्पाद्य द्वाभ्यामेकं च कारयेत ॥ तत्खण्डं यस्य गेहे स्यात्प्रश्नं तत्र वदेद्बुधः
॥ १० ॥ मूकप्रश्ने तृतीयोयं प्रकारः समुदाहृतम ॥ विंश्यादिकेषु खण्डेषु पूर्ववत्कथयेद्बुधः ॥ ११ ॥ अन्यं प्रका
रं प्रवक्ष्यामि मूकप्रश्ने चतुर्थकम ॥ नवार्णेण १० ह द ११ सूर्याणां खण्डानां वह्निभागतः ॥ १२ ॥ पूर्वक्रमेण प्र
कल्पं कारयेद्दैवचिंतकः ॥ तदब्दे हि यत्र गृहे प्रश्नं तत्र वदेद्बुधः ॥ १३ ॥ सर्वे प्रश्ने ष्ठरूपं च पंचमं कथ्यते धुना ॥
युग्मखण्डयुतः खण्डतुल्यगेहे सदैव हि ॥ १४ ॥ वेदरूपं वा वेद शुन्यं कदाचित्स्थिति प्रमेहके ॥ ऊन शून्यं भवेनैव चेत्स्य
त्क्रमेण चेत ॥ १५ ॥ तिथिगेहं जमातं चेत्तदा तस्योद्घाटनं ॥ पूर्वोक्तेनैव मार्गेण कुर्याच्छून्यसलब्धये ॥
१६ ॥ आद्य शून्यं च मूकस्य द्वितीयं कार्यसिद्धये ॥ तस्मात्पंचदशात्खण्डाच्छून्यं युग्मं च चालयेत ॥ १७ ॥ तं
खण्डं यत्र प्रस्तारे प्रश्नं तत्र वदेद्बुधः ॥ नो चेत्प्रस्तारके तत्र तदा च शकुनक्रमे ॥ १८ ॥ यत्र गेहे स्थितं तत्र चेत्प्रश्नः
तत्रैव संस्थितः ॥ मूकप्रश्ने प्रकारोयं पंचमः परिकीर्तितः ॥ १९ ॥ पूर्वं च कथितं षष्ठप्रश्नभेदसमन्वितम ॥ ए

रुनर
३४

त्क्रमेणांव॥ लग्नादि[illegible]लानां प्रोक्तापूर्वानुसारतः॥६१॥ एवं प्रोक्तं मुष्टिप्रश्नं च सम्यग्भेदैर्युक्तं पूर्वशास्त्रा-
नुसारतः॥६२॥ अथ समरात्ने नत्र प्रश्नकथनम्॥ आद्यत्रयोदशाभ्यां च खण्डमन्यस्य कारयेत्॥ प्रस्तारेयदि[illegible]
चेत्स्यात्स्वार्थे प्रश्नं कृतं वदेत्॥१॥ प्रस्तारेयकृहे खण्डे प्रश्नं तस्य गृहस्य च॥ नो[illegible]मारके खण्डे परार्थे च
कृतं वदेत्॥२॥ शाकुनेतस्य यज्ञेहे प्रश्नं तस्य वदेद्ध्रुवम्॥ मूकप्रश्ने प्रकारोयं प्रथमः परिकीर्तितः॥३॥ मूक-
प्रश्ने द्वितीयाख्यप्रकारमधुनाब्रुवे॥ प्रस्तारानाद्य अंत्यं च शून्यसंख्यं च कल्पयेत्॥४॥ षोडशेन हृतं शेषे गेहः
स्यान्मूकप्रश्नके॥ त्रयोदश चतुर्दश पंच चन्द्रे च षोडशे॥५॥ आद्य हि त्रिचतुर्थे च गेहे प्रश्नं[illegible]कम्॥
पंचेन्दु १५ विश्व १३ नंदे ९ न्दु १ खण्डान्भूभागतः क्रमात्॥६॥ अन्यादिकेषु तत्त्वेषु चतुर्ष्वपि विनिवेशयेत्॥
मह्रेच्छकलमेकं च अनेनैव स्थितः क्रमात्॥७॥ आद्य हि त्रितुरीय ४ स्थसकलादग्निभागतः॥ द्वितीय[illegible]
तेषं पंचेभूतं[illegible] १ द्वि २ वेसु ८ खण्डकात्॥८॥ वह्निभागषोडशस्थक्रमादग्न्यादिके न्यसेत्॥ एवं तुरीयखण्डं च॥

राम
३४

	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६
	७.	एक	युत	युत	युत	एक	एक	युत	एक	युत	युत	एक	एक	एक	एक	युत
	८	अग्नि	पाषाण	अग्नि	पाषाण	आधार	पाषाण	पाषाण	आधार	जल	अग्नि	जल	अग्नि	जल	आधार	आधार
९	९	खंडित	पूर्ण	खंडित	पूर्ण	खंडित	खंडित	खंडित	पूर्ण	पूर्ण	खंडित	खण्डित	खंडित	खण्डित	खंडित	पूर्ण
१०	१०	तीक्ष्णाक टु	मिष्टाम्ल	तीक्ष्णाक टु	मिष्टाम्ल	मिष्टान	मिष्टाम्ल	निस्कोष्ट म्ल	मिष्टान्न	क्षार	तीक्ष्णाक टु	सेरमिष्ट	तीक्ष्णाक टु	पूर्ण	मिष्टान्न	मिष्टान्न
११	११	निर्माण हेतु	भूसिध्या हेतु	निर्माण हेतु	शिल्पहेतु	शिल्पहे तु	शिल्पहेतु	भूशिल्प हेतु	शिल्पहे तु	शिल्पहे तु	निर्माण हेतु	शिल्पहे तु	निर्माण हेतु	आतन क्षार	शिल्पहे तु	शिल्पहे तु
१२	१२	धातु	मूल	धातु	मूल	जीव	मूल	जीव	मूल	मूल	धातु	मूल	धातु	मूल	जीव	मूल
	स्पष्ट ते	देवयना	श्रुति	सन्मान नहेतु	व्योका	नांच	रेज	नार्या	यद्वेयं	इतिश्री वर्तनेमु	सनाद्य दिप्रसम	कुलावत कथनेना	अप्रम. मषष्टनं	सुखोपा रत्नम ॥	ध्याप्रकृत ई ॥	रम्लस ॐ

नं०१०

१	२	३	४	५	६	७	८
मृदु	कठोर	कठिमृदु	कठिन	मृदु	कठिनमृदु०	कठिनमृदु	कठिन
पीतरक्त	श्वेतश्याम	श्वेतकृष्ण	श्वेत	श्यामपीतश्वेत	श्याम	कृष्ण	रक्त
दीर्घ	वर्तुल	दीर्घ	चतुरस्त्र	वर्तुल	वर्तुल	अतिदीर्घ	वर्तुल
नगर·वन	स्वर्णगोप्य·पत्ना	पर्वतवन	स्वर्णगोप्य	आराम·रत्नगृह०	अंधकारस्थान०	स्वर्णगोप्य	क्षेत्र·आराम
अतिमोल्य	मोल्यसहीन	मोल्यहीन	मोल्यहीन	अल्पमोल्य	मोल्ययुक्त	निरमोल्य	अल्पमोल्य
पाषाणहेतुलघु	पुष्टीहेतु	पाषाणहेतुगुरु	पुष्टहेतुगुरु	पुष्टीहेतुलघु	पुष्टीहेतुगुरुत्वम्	पुष्टीहेतुगुरुत्वम्	पुष्टीहेतुलघुत्वं

९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६
मृदु	कठिन	मृदु	कठिन	कठिन	मृदु	मृदु	मृदुकठोर०
श्वेत	पीत	श्याम	नीलश्याम	पीतहरित	श्वेतहरि·[illegible]	हरित	वर्णैस्तानविस्तीर्ण
विस्तीर्णदीर्घ०	दीर्घ	विस्तीर्णदीर्घ०	विस्तीर्णदीर्घ०	विस्तीर्णदीर्घ	वर्तुल	वर्तुल	दीर्घादिस्थानकृत
हिंस्रस्थान०	नगरवा	आरामशागार	वर्म·ग्राम०	वनग्राम०	वनवृक्ष	वीतवन	स्थानसंस्थितमोल्पूर्वहित
मध्यमोल्य	अतिमोल्य	अतिमोल्य	मोल्यहीन	मोल्यहीन	स्वल्पमोल्य	अल्पमोल्य	[illegible]
पुष्टीहेतुगुरुत्वं	पुष्टीहेतुगुरुत्वं	पुष्टीहेतुलघुत्वम्	पुष्टीहेतुलघुत्व	पुष्टीहेतुगुरुत्वम्	पुष्टीहेतुलघुत्व	पुष्टीहेतुलघुत्वं	कोपवृष्टादि संतापुष्टी

राम

उल्का कीशकेकबुलदाखिलेचरिपुस्मृतम ५० फरहहुमरेजत्माचातवेदाखिलंरिपुः आधारःशोषख
एडानोजलंशत्रुःप्रकीर्तितम ५१ जमातेजत्मेनुस्लुद्दाखिलउल्काकबुलदाखिलम एतत्प्रनिपूर्णखण्डा
निखंडितानिविपरीणिच ५२ लह्यानकबुलखारिजंनुस्लुत्खारिजकंतथा अतवेखारिजानीचक्रदुता
ष्णारसंस्मृतम् ५३ फरहहुमरश्चैवइजत्मातवदाखिलम् मिष्टाम्लंचवयाजारव्ये क्षारंतिक्तंतरीखक
म ५४ जमातेमुकलारव्यंचकबुलदाखिलकंतथा मिष्टाम्लंचरसंक्षारंमिष्टंनुस्लुद्दाखिले ५५
अतत्सारनकीखणंत्रयंचयवनोत्तमैः अंकीप्लंचनिकृष्टाम्लं रसंचपरिकीर्तितम ५६ लह्यानंकबु
लखारिजंनुस्लुतखारिजकंतथा अतवेखारिजंप्रकलंनिर्माणस्यप्रकीर्तितम ५७ कबुलदाखिलज
मातेच[illegible]भूमिशिल्पकम शेषानिखंडकान्यत्रसिल्पस्यकारणंस्मृतम ५८ धातुमूलंचधातु
तमूलंजीवंचामूलकम [illegible]जीवंचमूलंचजीवंमूलंचधातुकम ६० मूलंजीवं[illegible]याजीवंमूलंत्रै ॥

कबुलदाखिलजमानक अंकीग्रंचिहग्रामीजत्मारव्यंस्मृतंबुधैः ४० कनग्रामेनकीचानवदाखिलंवनंह
सके आलमपाठशालायांनुलुद्दाखिलकंस्मृतम् ४१ क्षेत्राणामपवाहेचवरवाजिकनवर्त्तते कबुलखा
रिजंभूत्याग्रामेचफरहस्मृता ४२ अंधकारान्वितस्थानमुल्कायाःपरिकीर्तितम् हिंसागारंघालवैधस्था
नंचहुमराख्यके ४३ लह्यानुस्तुत्वारिजंनुलतुलदाखिलंतथा अतिमौल्ययुतंहियंमध्यमौल्यंवप्राज
कम् ४४ उल्कानरिवाकबुलदाखिलंचसमौल्यकम् नकीचानवरवारिजकबुलखारिजजमानके
४५ अंकीग्रमौल्यहीनंचफरहाहुमरातथा हजंत्मानवदाखिलंस्वल्पमौल्यंप्रकीर्तितम् ४६ अग्निवा
य्वोर्विलंडानिस्वल्पभारयुतानिच जलभूम्योश्चखण्डानिगुरुत्वानिविनिर्दिशेत् ४७ लह्याकबुल
खारिजंनुस्तुत्वारिजकंतथा मतवेरवारिजंहेतुःपोषणेचान्यपुष्टिके ४८ लह्यानंफरहालमेव
हुमरांनुस्तुत्वारिजं अतविहीनकीजत्मावेकान्येचयुतस्मृतौ ४९ खारिजानामग्निपतनुःपारवाणंचजमानकं

मृदुखण्डः प्रकीर्तिताः २९ नकीः चातवरखारिजं ॥ जतमा ॥ हुमरा ॥ भिधा तुलुतुलख
रिजं ॥ कतुल्लदारिवलं ॥ चककठोरकम ३१ पीतंरक्तं स्यात्तुलहद्यानरखंडं पीतस्यामंचातवेरवारिजं स्मातं क
तुलद्धारिवलं श्वेतस्यामं प्रदिष्टं श्वेतंकृष्णंकतुलरवारिजंच ३२ उकल्लाचस्यामवर्णे स्यादंकीरिं कृष्णवर्ण
कं वयाजं श्वेतवर्णस्यात्क्रोधूमाभंजमातकम ३३ हुमरारिक्तवर्णेच पीतंतुलुतरवारिजम ॥ जत्माद्हरितं
प्रोक्तं स्यामंतुलुद्दारिवलं ३४ पीतश्वेतस्यामयुक्तं फरहारव्यदलंस्मृतम श्वेतंसहरितस्यामंमतवेदा
रिवलंस्मृतम ३५ पीतंचहरितस्यामंनकीखंडं प्रकीर्तितम हरितंचतथा श्वेतंस्यामंचतरिवारिस्मृतं ३६
दीर्घंच १ वर्तुलं २ दीर्घं ३ चतुरस्रंसदीर्घकम ४ वर्तुलं ५ वर्तुलंत्र्यस्त्रं ७ वर्तुलं ८ दीर्घविस्तीर्णं ९
दीर्घं १० विस्तीर्णदीर्घंच ११ दीर्घं १२ विस्तीर्णदीर्घकम १३ वर्तुलं १४ वर्तुलं १५ दीर्घविस्तीर्णं १६ लहद्या
नादिनः ३८ लहद्यानुसुतवारि ॥ स्तथा चातवरखारिजं नगरारण्ययोर्वासंतरिवाकृष्टिवर्तीनि ३९ स्वर्णरौप्यापणकं

१.न.१.
२१

दोश्वलोभाश्चधातुमूलादिकंल्पनात् अश्मादपिवित्तियंधातुमूलादिकंनथ्य १९ यद्दुदेसनखण्डेननस्मा
खण्डन्वितमनम निरीक्ष्यतत्पदार्थंचवदेत्संभावनंवलात् २० द्वयोश्चैवपदार्थस्यविरुद्धत्वेखंडमवे
खण्डाभ्यांतद्द्याभ्यांसंकुर्यात्तस्यगुणंवदेत् २१ विशेषखण्डयोगेनकथ्यते पूर्वसमतं बृहिखण्डद्वूती
येस्याद्धणकांतियुतंवदेत् २२ प्रथमेजलखंडस्यात्तूलरत्नकंटुकादिभिः मुक्तावदेद्द्वोपवचदृढ
सूत्रगृहशंभवेत् २३ वयाजंचतृतीयेस्यादन्तःशून्यंतदावदेत् सुगंधंवस्तुवर्त्तमंतरीकेत्रितवास्थिते
२४ अथवोत्कीर्णचित्राढ्यंसूक्ष्मचिन्हमथापिवा भिकीफरहोतत्रस्यौत्रिकोणंछिद्रसंयुतं २५
तृतीयेप्रथमेचोल्कावल्कलेनैववेष्टितम् वदेन्मुष्टिगतंवस्तुरम्लशास्त्रस्यपारगः २६ नवमेवास्तुखंडे
सुलोमान्वितंवदेत् द्वंद्वखंडेयदोल्काचेदग्निदग्धंवदेत्तदा २७ एवंमुष्ट्यांचवस्तूनांप्रकारःकथितो
मयां कथयामिचतस्यार्थेखंडानांलक्षणानिच २८ लंह्यानुस्तुतलदाखिलंतथावयाजेजनेमाफरह ॥

नांचतदाबुधैः नवमेदारिवलंखण्डंसावितंचभवेद्यदि ८ तदातदंकसंख्यांचस्वीयंदक्षकरादूदेत् य
स्योपर्वसमाप्तिस्यात्सपुमान्मुष्टिमान्भवेत् ९ नवमेखार्जिंखंडंमुन्कलीवंभवेद्यदि तदावामकरादेयंज्ञ
काप्रश्नकोविदैः १० नरस्यनिश्चयेजानेकस्यांमुष्ट्यांचवर्त्तते दारिवलंसावितंषष्टेनवमेपंचमेयदा ११
तदाचदक्षिणेहस्तेमुष्ट्यांवस्तुवदेत्सुधीः खार्जिमुन्कलीश्चैववाममुष्ट्यांचनिश्चितम् १२ विरोधेस्म
श्चान्योन्यंकेनयुक्तादूदेत्तदा अथवापंचषष्टाभ्यांखंडाभ्यांशकलंकुरु १३ तदूसेनवदेदूक्षवाममुष्ट्या
चनिश्चितम् पुनश्चवस्तुकथनेप्रकारंचब्रवीम्यहम् १४ कठिनंचमृदुत्वंचप्रथमाच्छकलादूदेत् द्वि
तीयशकलाद्वर्णस्वरूपंचतृतीयके १५ दीर्घत्वादिकंस्थानंचतुर्थस्यवशाद्वदेत् मौल्यंपंचमात्षष्ठात् गु
रुत्वादिस्पचिंतयेत् १६ पाषणस्यनिमित्तंचयोगायोगंचसप्तमे संख्यांचसप्तमस्यैवपुनरुक्तिवशाद्वदेत्
१७ अष्टमात्तस्यद्रव्यस्यशब्दंचवदेत्सुधीः नंदात्पूर्णखण्डितंचदशमात्स्वादं व १८ निर्मोण्ण ॥

र.न.र.

३०

मिश्राजे स्वगृहे चैवप्रस्तारेस्युकलंभवेत् ५० तस्यैववासरे सिद्धिर्वेलादिन्या[illegible]सति नोचेत्प्रलग्नगृह

स्यैवशकुनमुहूर्तनिर्णयः ५१ ॥ इतिश्रीसनाढ्यकुलावतंसपरमसुखोपाध्यायकृतेरम्लनवरत्नेप्र-

श्नावधिकथनंनामपंचमरत्नम् अथषष्ठरत्ने तत्रमुष्टिगुप्तवस्तुकथनम् पूर्वंतुनिश्चयंकृत्वा

मुष्ट्यांवस्त्वस्तिनास्तिच प्रकारंतस्यवक्ष्यामियेनज्ञानंभवेत्किल १ हुमानवोचप्रस्तारस्यक्षिस्यातां

तदाध्रुवं मुष्ट्यांवस्त्वस्तितन्मध्यादेकंचेदपिवर्तते २ द्वयोर्नास्तीतिप्रस्तारेशून्यंमुष्टिंवदेत्तदा अथवातेव

हस्थानेमुष्ट्यांवस्तुकदंबकम् ३ चतुर्थेरिपुगेहेस्यदाखिन्नंसाधितंयदि तदामुष्ट्यांचवक्तव्यंवा

स्तिवस्तुमनांतरे ४ मनुष्याणांवहूनांचकस्यमुष्ट्यांचवर्तते तदर्थंचमनुष्याणांस्वाग्रेपंक्तिंनिवेशये

त ५ पैरन्तुदशसंख्यैवदशाधिकांभवेद्यदि दशाधिकमनुष्याणामन्यापंक्तिंचकारयेत् ६ तदिर्षोपरि

केक्षितोपुनःप्रस्तारमाचरेत् सप्तमेशकलंयत्स्यात्संख्यांतस्यांचकारयेत् ७ अङ्कदस्यमतेनैवभूत्वा।

श्री

राम

३०

लभेत् तेषां यातितच्छून्यमेतच्छून्यस्यचालनम् ४० एवंविधेषु गृहाच्छून्यं द्वितीयं चालयेद्बुधः प्रथमा

ष्टमगेहमेषु तच्चयत्रस्थिरं भवेत् ४१ प्रश्नेष्वेतद्विमाष्यस्मात्त्रेयं कालचतुष्टयम् भूतं भविष्यं वर्त्तमा

नमाकस्मिकं चतुष्टयम् ४२ प्रश्नांकस्येव सिद्धस्य कुर्याद्भागत्रयं बुधः प्रथमं वर्त्तमानं च भविष्यश्च

द्वितीयकं ४३ आकस्मिकं तृतीयं च एवं त्रेयं विचक्षणैः एकं भागत्रयाणां च सं[illegible]योक्तसूत्रतो मे:

४४ उन्महान्नाभव्यपंक्त्यां च यत्र पंक्त्यां च यद्गृहे भूतकालस्य संज्ञं स्यात्तद्गृहे पूर्वपंक्तिके ४५

आकस्मिक फलं त्रेयं स्वपंक्त्याः एकेगृहे भूतकालस्य वित्तानं स्यात्पेच वर्त्तमानकं ४६ स्वाधः पं

क्त्यां स्वगेहे च भविष्यस्य फलं भवेत् शुभं यत्र [illegible]तं स्वएवं तत्र सिद्धिर्भवेद्ध्रुवं ४७ आद्यस्याकस्मिकं तु

ये पंक्तेः [illegible] मनीषिभिः भविष्यं तूर्यपंक्तेश्च पंक्तेश्च प्रथमाद्वदेत् ४८ पंक्त्यादौ भूतकालं च शकलाद

ष्टमाद्वदेत् वर्तमानं त्वष्टमस्य प्रथमाच्छकलाद्वदेत् ४९ एवं ज्ञातेकार्यसि[illegible]कस्य वारे भविष्यति ॥

था तदुङ्वानि चत्वारि तेभ्यः प्रस्तारकं कुरु ३० शून्यलाभो भवेत्तत्र तस्मान्नैव विचारयेत् पुनः तत्र।
जमातं चैव दान्यो विधिरुच्यते ३१ लह्याकुम्भावियाजास्यं कोष्ठानां च चतुष्टयम् कोणे कोष्ठदितस्या
वैरवरू कैर्योजयन्तु धीः ३२ चत्वार्युन्यास्त्र वरोनि तेभ्यः प्रस्तारकं कुरु शून्यलाभो न कन्येव तस्मा
नैव विचारयेत् ३३ प्रस्तारे तिथि खंडे द्वितीयं शून्यं लभेद्यदि तच्छून्यं तिथिगेहास्य [illegible] भागे
ली ३४ चालनं तत्र मैव स्थेयेनापि भवति शीघ्र मतिमान तिथिगेहे यत्रैव शून्यं वा यत्वादिकं तु तत्रैव
३५ विम्ब चतुर्दश खंडे शून्यं चेद्याति शून्यं तत्रैव बिम्बे १२ चेद्यदि नंद ९ दशमे तत्रैव शून्यं कि याति
३६ नवमे नौ प्रथमाद्ये १ द्वितीये तेषां मूकमूता द्विकाल स्नान २ के तत्र शून्यके यानि दशमे चेद्यदि
[illegible] विधवत्तत्रैव शून्यके याति ३७ शाकगेहे यदा याति लाभो ११ विहादशे पिवा तत्रैव यदि शून्यं चेत्तदा
तत्रैव गच्छति ३८ लाभे ११ च पंचमे षष्ठे तत्र शून्यं भवेद्यदि तदा च सप्तमे मृत्यौ ८ तत्रैव यदि खं ४

चोन्महन्म्रवेदपंक्तिकं २३ अग्निस्थानेशून्यरूपंचयेषांखंडानांवैतान्यव्दस्यक्रमेण अष्टौलोस्यस्वापि वास्थाद्विभागेतान्येववैचालिखितत्क्रमेण २४ एवमष्टाष्टखंडस्यपंक्तिर्लिखेद्वेदसंख्यानिशेषांक्रमे शा तेह्यानमहम्नाख्याक्याजाभिधांकीशकाः उन्महाम्नाम्बशुद्धाः क्रमात् २५ प्रस्तारेप्रथमेगेह्ने मातंचभवेद्यादि रुद्धः प्रस्तारकंद्वेयंतस्मात्संन्नकाख्येन २६ पुनःप्रस्तारकंकार्यंमस्मार्थंचविवक्ष

अ०	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	
वा०	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	
ज०	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	
	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	
ए०	०	[illegible]	०	०	०	०	०	०	

लोः तच्चैवतिथिगेहेस्याद्धुप्रस्तारकंतदा २७ उदघाट नक्रमंवक्ष्येशून्यार्थेचविचक्षणैः विनोन्मूलंनसिद्धिः स्यान्मूकप्रश्नंचशूरिभिः २८ भूताश्किालतानस्यनमस्त स्योदघाटनम् आद्यत्रयोदशाभ्यांक्रूर्येशकोद्भवंतथा २९ सप्तम्यांपंचदशाभ्यांचदशमात्स्कंडशात्त ॐ ७ ॐ ७

स्यवदाम्यहम् १२ षोडशांशकलंपूर्वंचतुष्केचोन्मद्दान्तके पुनरुक्तंभवेत्तच्चद्विसंख्यावदेद्बुधः १३
पंचमादिचतुष्केचवनानाम्ब्यंभवेद्यदि तदानन्तस्तकंत्तेयंमेलेयमलको विदैः १४ नवमादित्रितीयेचमु-
तवल्लेभवेत्किल तदातुल्यमासंज्ञेयंकार्यस्यसिद्धिहेतवे १५ विष्वादिकचतुष्केचजवासानचसंज्ञ-
तदावर्षेविजानीयाद्विंशेयंकिवक्षणैः १६ पुनरुक्तंचप्रस्तारेगृहेनैवप्रजायते तदा[illegible]वाच्यंस्व।
बुधेश्चबलादपि १७ दिनादीनांचनियमंसर्वत्रन भवेत्किल पलादिकंचविज्ञेयंसंभाव्यस्वबलादपि
१८ असत्यंसमवादौतुक्रमेणकथयेत्सुधीः विपलानिपलानिस्युर्घटिकाप्रहरास्तथा १९ वदेद्बुध्या
नुसं[illegible]स्यबलादपि वर्षाप्रश्नकृतेवर्षाक्रांतौतंचवदेद्बुधः २० घट्योर्मुहूर्तकस्यापिप्रहराद्वि
मासयो वदेत्संभावनांज्ञात्वास्वबुधेश्चविकल्पनात् २१ दिवसादिक्रमस्थानेविपलादिकेद्बुधः एवं
कालस्यचितानंजातेतस्यापिचिंतयेत् २२ पूर्वभागेचमध्येचत्वनेसिद्धिश्चजायते तदर्थंमदुहास्वयं।

क१संख्यस्याल्लग्नस्थानस्यन्नयंस्मृतं २ अनवेदाखिलंषड्द्वंद्वषाजंदश१०संख्यकं तरिखायांपंचदशंक
बुलग्नेषाजिकेतनः ३ एकविंशतिसंख्याच्चकुमरायामष्टविंशतिः अंकीशेषट्त्रि३६संख्यंचन्नागाब्धि ४५
नुलुंचिवप्रिसे ४ उकलायापंचपंचाश५५ इजंन्मेषष्टिषट्युता६६वस्वद्रि ७८ नुलुहाखिलेचानवस्वारि
जंततः ५ चन्द्रनन्द९१मितंनक्यांपंचोत्तरशतंतथा १०५ विंशोत्तरशतं१२० कक्कुदाखिलेचजमानके ६षत्री
न्तु १३६ प्रमितंकार्यंसिद्धोसंख्याचनिर्दिशेत् शकलंपुनरुक्तंस्यात्प्रस्तारेयत्रकुत्रचित् ७ गतेशेषाघ्यंयुत
गम्येगृहांकंचावधिंवदेत् द्वित्र्यादिकेगृहेचैवपुनरुक्तंयदाभवेत् ८ तदासर्वेस्यगेहांकंशेलेऽर्ध्योऽयंचतत्स्फु
टम् प्रश्नगेहस्यशकलंस्वगृहेनास्तिचेत्कथम् ९ कार्योवधेश्चविज्ञानंतदान्योविधिरुच्यते प्रश्नखंडयद
नास्तिविजस्वगृहेयदा १० तदाचायुष्यकेचक्रेपूर्वोक्तेप्रश्नखंडके यत्रस्यात्तदधःप्रश्नेतुल्यकोष्टे
निवेशितान् ११ अंकास्तेयाकार्येसिद्धावधेश्चप्रतिपादकान् तदंकस्यैवयासंज्ञाविधिंत ॥ ७

नर·
२७

कैनैव प्रस्तारं कारयेत्ततः॥१६८॥ आद्याल्लाभादेकखंडं चकुर्यादाद्याच्छकाले कखण्डं तथैव॥ द्व्या
मेकं साधयेत्खण्डकं च प्रस्तारे चेन्स्यात्तदा पूर्णमासा॥१६९॥ नो चेदासा पूर्णतां नैव याति तत्प्रस्तारे यत्र गेहे
स्थितश्चेत्॥ आसा तेया तस्य भावस्य नूनं सौम्यासौम्येत्वाय तां तत्तथैव १७०॥ द्वादशेवं धमोक्षेत्र विशेषं कथ्यते धु
ना॥ खारिजेबंध मुक्तिस्स्यात् द्वादशेदाखिलेनतु॥१७१॥ सावितेच चिरान्मुक्तिस्तंभयसंयुतम्॥ मोचनं मुक्त
लीवे च पुनर्बंधोस्य जायते॥१७२॥ चतुर्थेव्ययेखारिजे पंचचन्द्रे भवेदुल्ककाबंधमुक्तिश्च नस्यात्॥ स्थले
न स्थितिः पूर्वेकेचान्यदेशे गमस्तस्य मृत्युर्भवेत्तत्र्यमेवं बुधः॥१७३॥ एवं द्वादशगेहेषु विशेषः कथितो मया
अन्यान्यपि च सर्वाणि सामान्येनैव वर्त्मना॥१७४॥ इति श्री सनाढ्यकुलावतंसपरमसुखोपाध्यायकृतेर भ
ल्लनमौलि प्रश्नरत्नं चतुर्थं॥४॥ अथ पंचमरत्ने तत्र प्रश्नावधेर्ज्ञानम्॥ प्रथमगेहे चयुतं खंडं विजद्दहे स्वगृहे
भवेत्॥ तदा तस्य समे काले कार्यसिद्धिश्च जायते॥१॥ तेषामंकापं वक्ष्यामि विजद्दहस्यनुसारतः॥ फरहस्ये

राम
२०

ह्वा किं भुक्तमिति पृच्छति॥ १५७॥ दशमे पापखंडं चेत्कुत्र गेहे भवेद्यदि॥ तदान भोजनं तस्य यत्कन्यथा चेत्स भोजनं
॥ दशमेव हरिखंडं चेद्धरिगेहे पुनस्तदा॥ तदा तु केवलं भुक्तमेसखंशर्करादिकम्॥ १५८॥ तदेव वायुगेहे च पुनरु
क्तं यदा भवेत॥ मिष्टेन मिश्रितं गव्यं दधिदुग्धादि भोजनम्॥ १६०॥ आप्पे फलादिकं चैव मिष्टान्नसहितं भुजि
॥ पार्थिवे रुक्षचूर्णं च मिष्टान्नेनैव मिश्रितम्॥ १६१॥ करपट्टिकाथवा च मिष्टान्नेनान्वितं भुजि॥ एवं वस्त्रादि
शाकलेपुनर्वेद्या दिके गृहे॥ १६२॥ तेनैव मिश्रितं तत्र यं द्विस्वादौ च तथैव च॥ न चेत्तत्पुनरुक्तं स्यात्तदा तेषां च वि
दवः॥ १६३॥ यस्य तत्त्वस्य तन्मिश्रं भोजनं दैववित्तमः सूर्यस्य शाकलं खस्थेकटुकं तिलसंयुतम्॥
१६४॥ व्यंजनं च वदेज्ज्योज्यं चन्द्रस्य लवणान्वितम्॥ शाल्योदनं च भौमस्य तिक्तं चणकसंयुतम्॥ १६५॥ बुध
स्य मुद्ग सहितं मिश्रितं मिश्रितैरसैः॥ गुरोर्गोधूमसहितं मधुरेण समन्वितं॥ १६६॥ भृगोर्यवादिसहितमम्लेना
पि च संयुतं॥ शने र्मांसादिकं चैव कषाय परसंयुतं॥ १६७॥ समासात्पूर्णतां याति कस्मात्त्वकथया शुभे॥ इति प्र

रमल. २६

निश्चितं वदेत् ॥ रदादल्पे मृतं ज्ञेयं रदतुल्ये निकष्टयुक् ॥ २४८ ॥ परिणामे मुखं ज्ञेयं माधे सौम्ये न्यथोन्यथा ॥ दश

[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
३	१२	१५	१३६	१	५५	३६	२८	१०	४५	७८	२१	१५	६	६६	९१

मेकगृहं किंचिद्विशेषं च वदाम्यहम् ॥ २५० ॥ द्वयोर्विवादिनोर्मध्ये मुख्यस्य प्रथमं गृहं ॥ सप्तमं चद्वितीयस्य राज्य स्य दशमं गृहं ॥ २५१ ॥ प्रथमदशमाभ्यां च योगे चेज्जायते शुभम् ॥ तदा मुख्यस्य विजयस्त्वन्यथा च पराजयः २५२ ॥ एवं च सप्तमदशयोर्योगे ज्ञेयं परस्य च ॥ द्वयोः सौम्ये द्वयोः संधिरथ वा कलहं जयः ॥ २५३ ॥ अथ वा प्रथ मे सौम्ये तदा मुख्यजयी भवेत् ॥ सप्तमे च शुभे खण्डे प्रस्तारे त्वपरो जयी ॥ २५४ ॥ द्वयोः सौम्ये च संधिः स्याद् द्वयोः पा पे पराजयः ॥ यस्य धनगृहे खण्डे खारिजं च यदा भवेत् ॥ २५५ ॥ तस्यैव धनहानिः स्याद् दाखिले लाभकृद्भवेत् ॥ संबंधाद्यस्य खंडस्य यस्य योगे शुभं वदेत् ॥ २५६ ॥ तस्य महायत्नो ज्ञेयं वादिनो जयनिश्चितं ॥ मयाद्य भोक्तं नो चे

राम २६

दासर्वधनंमोमिर्केखईश्वलभ्यते २३८ ॥ मुन्कलीवेशुभेप्येवमशुभेखाऽजिनहि ॥ द्वितीयेचाष्टमेखण्डेखारिजंच
यदाभवेत् ॥ २३९ ॥ चौरस्यापिचगेहाच्च धनमन्यत्रगच्छति ॥ एवंचौरस्यप्रश्नंचकथितंसप्तमेगृहे ॥ २४० ॥ अने
नैवप्रकारेणस्वर्णकर्तॄन्निरीक्षयेत् ॥ देवान्निरीक्षयेत्कुत्रदेशेग्रामेगृहेषुच ॥ २४१ ॥ मौमस्यखण्डकाभ्यांचअ
स्तिनास्तिविलोकयेत् ॥ शेषंचचौरवृत्तेयंसर्वेनिश्चित्यनंवदेत् २४२ ॥ अष्टमेचविशेषंचकथ्यतेऽधुनागृहे
॥ ऋणमुक्तिर्भवेद्वापिवृद्धिश्चैवभविष्यति ॥ २४३ ॥ इतिप्रश्नेचप्रथमेकर्तुर्हाखिलखण्डकं ॥ द्वितीयेतवक्त
स्लीलमष्टमेपुर्रुक्तिकं ॥ २४४ ॥ ऋणामुक्तिस्तदातेयंशीघ्रमेवनसंशयः ॥ खारिजंचेद्द्वितीयेस्यादष्टमेशुभ
संत्रकम् ॥ २४५ ॥ किंचित्कालंविलंबेनऋणमुक्तिर्भवेद्ध्रुवम् ॥ प्रथमेचद्वितीयेचतृतीयेचक्रमेणच ॥ २४६
हुम्लांकीशोकलाचैवऋणवृद्धिःसमोन्यथा ॥ नवमेभवनेचैवविशेषश्चवदाम्यहम् ॥ २४७ ॥ विदेशस्थश्च
पुरुषोजीवितोवामृतोपिवा ॥ प्रथमातिथिपर्यन्तंशून्यंचगणयेद्बुधः ॥ २४८ ॥ रदाधिकंचतच्छून्यंजीवितं

१३ इन्द्रे पंच शरन्येन्दव १०५ स्तथा ॥ शून्यनेत्र शशांकश्च १२० चंद्र १ पंच शरस्तथा ५५ ॥ २२८ ॥ रसवह्नि ३६ स्तथा
नागलोचन २८ श्च दश १० स्तथा ॥ पंचाभ्ययो ४५ ष्टसम ७८ श्चकक्षि २१ पंचदशस्तथा ॥ २२९ ॥ एताः द्विपट्रसद्दद्दं
रव्याच्चंद्रनन्दा ९१ दिखण्डकान् ॥ अंकाश्च कथिताश्चाष्टानगा ७ नामंकसंयुतिः ॥ २३० ॥ प्रस्तार शाकलानां चतु
थूपंचा ५ष्ट खण्डयोः ॥ अंकयोगेनभक्तश्चच्छेषग्रामगृहाणि च ॥ २३१ ॥ धनितस्करयोर्मध्ये चांकग्रामगेह
योः ॥ चौरस्य वाहशं रूपमेव प्रश्ने कृतेसति ॥ २३२ ॥ समनं शाकलं यत्र चाढ्हस्य गृहे स्थितं ॥ तत्तुल्यगेहि प्रस्तारे शाक
स्य स्वरूपतः ॥ २३३ ॥ चौरस्य सर्वभेदानि कथयेत्पूर्वमीरितान् ॥ तानि वर्णकृतिस्त्र्यादि स्वभावोन्यानि निर्दिशेत् ॥
॥ २३४ ॥ खण्डस्य शाहशं सर्वं कथयेत्प्रश्नकोविदः ॥ चौराहृतस्य द्रव्यस्य प्राप्तिश्चैव भविष्यति ॥ २३५ ॥ इति प्रश्ने
कृते खण्डं धनलाभोद्भवं कुरु ॥ आद्य १ शंक्वोद्भवं खण्डमनयोर्योगतो दलं ॥ स्वल्पादारिव लंचवयांजं वा तदाशी
घ्रं च लभ्यते ॥ अथवा नैव लाभः स्यादुकलाचसमे १५ भवेत् ॥ २३७ ॥ अथवाशुभदारवीलं सावितं वा द्वितीयके ॥ त

वुधैः॥ शाकुनस्य क्रमे तस्य गेहान्ते यं विचक्षणैः॥२१७॥ दूरदेशगतश्चौरः समीपे वा स्थितो यदि॥ नवमे ख
रिजं चेत्स्यात्तदा दूरगतो वदेत्॥२१८॥ खारिजं च तृ[illegible]ये स्यात्तदा निकटदेशगः॥ उभये खारिजे वापि वलाधि
क्याद्वदेत्तदा॥२१९॥ द्वयोश्च खारिजाभावे स्वग्रामे चौर तिष्ठति॥ कस्यां दिशि गतश्चौरः प्रस्तारे दिशामगृहे॥२२०
शकलं यदि गास्यस्य तद्दिशं च गतं वदेत्॥ तस्करस्य गृहद्वारं नवमाच्छकलाद्वदेत्॥२२१॥ कति दूरस्थितश्चौर
स्तवं प्रथमेष्ठ त्रसति॥ दूरदेशे समीपे वा पूर्वोक्तशकलस्य च॥२२२॥ विजद्दहे स्वगृहस्यांकतुल्यमध्यप्रमाणकम
सेत्वादियोजनं च स्वबुद्धेः कल्पनाद्वदेत्॥२२३॥ चौरधनिकयोर्मध्ये कति ग्रामगृहाणि च॥ इति प्रश्ने कृते
यत्र समलं च विलोकयेत्॥२२४॥ प्रस्तारे पंचमे षष्ठे सप्तमे नवमे स्थिताः॥ शकला नाम द्वहेन संख्यां कुर्यात्त्व
रखयोः॥२२५ तदेकं पंचमस्य खंडसंख्यांकेन भाजयेत्॥ [illegible]षांकतुल्यं ग्रामाणि गृहाणि धनिचौरयोः ॥२२६
ग्रामःस्यमध्येस्ति निकटे ग्रामके वदेत्॥ दूरदे[illegible]नगतयोर्युक्तिं वदाम्यहम्॥२२७॥ वह्निरसाग्निचन्द्र।

नुसोऽथगृहस्थकारस्यानुवर्ण्यते २०६ प्रथमेचस्वकीयश्वगृहेचैवनिष्ठति द्वितीयेगृहसंबंधीनृतीये
बांधवादयः २०७ सुहृज्ज्ञातिभगिन्यश्चाथवातेषांगृहेस्थितः चतुर्थेचपितुरेवंपूर्वसंबंधतोवदेत् २०८
सएवतस्कलेतेयोग्यवातेषांगृहेवदेत् पितुःपितामहस्यापिकृषिकारस्यवैगृहे २०९ कुग्रामवासिनामेवत
स्करस्याच्चतुर्थके हृतानांप्रेमपात्राणांवेश्यानांनृत्यकारिणां २१० कलावतांचगुणिनांगृहेचौरोस्तिपं
चमे दासदासीसेवकानांषष्ठेचौरोस्तिनिश्चितं २११ नदादीनांचनारीणांगृहेस्यात्सप्तमेगृहे ग्रामेस्थानां
तपस्वीनामतिथीनांनवमेगृहे २१२ इन्द्रजालकृतांवृत्तिसतांसन्मार्गघातिनां प्रेतकर्मकृतांचापिगृहेचौ
रोष्टमेगृहे २१३ एतासांवाश्रेष्ठपुंसांचवधिकारान्वितांखभे मित्राणांचतथामानांगृहेचैकादशेगृहे २१४
कारागृहेस्थितानांचलोकजाप्रतिकारिणां नीचानांचगृहेचौरोविघ्नेद्वादशेगृहे २१५ त्रयोदशादि
गृहेषुचतुर्थ्यंपिगतेषुच नदानिश्चौरस्तुगतोदेशान्तरेवदेत् २१६ तच्चप्रस्तारकेनास्तियस्यानेयंकथं ॥

नैचौरेणाहृतंद्रव्यंतद्रव्यंतस्यवेश्मनि अथवाकन्तुलखारीजमतवेश्मासिजंतथा १९६ प्रस्तारेसंस्थितेचे द्रव्यंनचौरेणाहृतंवदेत अन्यथाचहृतंतेयेरमलेप्रश्नकोविदैः १९७ स्वकीयःपरकीयश्च प्रश्नेतस्संहृतेत न्ति प्रस्तारेसर्वखण्डानांरेखानांविंदूनांतथा १९८ रेखायांतुद्वयंग्राह्यंविंदूनामेकमेवच एवंसंख्येक कंकार्यंत्रिभिःशेषंचकारयेत १९९ एकशेषेस्वकीयश्चद्विशेषेचसमीपकः त्रिशेषेचदूरदेशीय संवंधा स्ववहिस्थितः २०० तस्करःपुरमध्यस्थवहिस्थोवाविचारय आद्य १ चतुर्थयोश्चैकंसप्तदशमयोस्तथा २०१ द्रौभ्यांचैकंचकर्तव्यंतत्वेद्यारिवलक्षणविंतं ग्राममध्येस्थितश्चौरःखाजिचवहिर्गतः २०२ मुन्क लीकच ग्रामस्थाःपरंतुगमनोद्यतः स्वकीयानांसमीपानांमध्येचौरश्चकोभवेत २०३ इतिप्रश्नेकृतेत त्ररमलंचविलोकयेत अष्टमंद्वादशंचैवएकंपंचदशंतथा २०४ एतेषांशकलानांचेपूर्वस्थानपुया निच शून्यरेखानितेभ्यश्चकुर्यादेकंचखण्डकं २०५ प्रस्तारेपतितायत्रप्रथमादिगृहेषुच फलंतद

पिवैद्यस्यहृष्टमंस्मृतम् द्वितीयंदशमंस्थानमौषधस्यापिकुत्रचित् १८६ एकादशंत्वारोगस्यदीर्घरोगस्यद्वा
दशं प्रथेमादिगृहेसोम्यशकलंचभवेद्यदि १८७ तस्यतस्यशुभंवाच्यमशुभत्वेप्रपीडयेत् एवं
सामान्यतःप्रोक्तंविशेषंचवदाम्यहम् १८८ रोगस्थानेखवारिजंचशुभंमुक्तिवत्ताहशः तदातुरोगीघ्रं
मुक्तिःस्यात्तुसेनकथितावुधैः १८९ अशुभेतेयदिस्यातांकष्टाच्चैववक्रिसंवतः राशिलेसाखितेवापिरो
गमुक्तिर्नजायते १९० आग्नेयादीनिखण्डानिषष्ठस्थानगतानिच पित्तवातकफोद्भूतमजीर्णजनि
तंतथा १९१ अथवापार्थिवेज्ञेयंरुधिरास्थिविकारजः त्वगस्यान्तरगतंवापिस्पतंज्ञेयंतुनिश्चितं
१९२ रोगिणोमरणजीवनप्रश्नेलग्नशत्रुवसतोहियद्बलम् तद्वक्तुनिर्बलंतुधस्यवारोगिणोमरणमे
वनिश्चितं १९३ अन्यखंडयदितत्रजायतेरोगिणोमरणमेवसंवदेत् स्वभाग्य१तातीर्यसंभवैःखण्डकैःफल
वृद्धेस्तुपूर्ववत् १९४ सप्तमेचगृहेचौरप्रश्नेवस्सेविशेषतः हुमरावनकीखण्डे प्रस्तारेनास्तिचेत्तदा १९५

[illegible]यामःपार्थिवेचेच्छुभंयदि १७५ बलान्वितंतदाकष्टमिच्छाम्येवंविचारयेत् नचेत्तत्पुनरुक्तंतुतदान्योविधि
रुच्यते १७६ पंचमस्थस्यखण्डस्यावदहेयद्गृहे स्थितिः प्रस्तारेपंचमस्थानेन स्मायत्संख्यकंभवेत् १७७
संतानंतावतीतस्यज्ञेयंरल्लेषुनिश्चितम् द्विवावलीभवेदाद्यंखण्डंचदिवसेजनिः १७८ रात्रिवासिस्तदा
त्रीसंध्यायांसंध्ययोर्वली नवमस्थस्यखण्डस्यराशेर्लग्नंवदेत्किल १७९ संतानंचिरजीवीस्यात्स्वल्पजीवीभवि
ष्यति पंचमाल्लग्नंखण्डंशुभंचेच्चिरजीविनः १८० परन्तुशुभगेहेचप्रस्तारेजायतेयदि अशुभंचेदल्पजी
वीमध्य मध्यंविनिर्दिशेत् १८१ धनाढ्योवादरिद्रोवाकीदृशःसंततिर्मम नराणुशकलंकार्यपंचमाष्टमयो
गतः १८२ तस्मात्पंचदशातखण्डात्कार्यंसौम्यंयदाभवेत् धनाढ्यंतंविजानीयात्मध्यमेपिधनात्मकम्॥
१८३ अशुभेचेद्दरिद्रस्स्यात्संख्यातस्यापिपूर्ववत् एवंपंचमगेहेषुविशेषश्चप्रकीर्तितः १८४ [illegible]हि वि
शेषंचकथयाम्यधुनाकिल रोगिणःप्रथमंगेहंषष्ठंरोगस्यकीर्तितम् १८५ चतुर्थमौषधस्या।

निपक्षेत्येषंहृन्नेसति आद्यसप्तमयोर्योगात्वएं३तस्माद्विचारयेत् १६५ सूर्यशङ्के॰ ॰ चत्वारिषट्शुक्रस्य॰
॰ प्रकीर्तिताः बुधे ३ ॰ २ हूयंशशी ३ ॥पंचशनेः ॰ एकंप्रकीर्तितम् १६६ गुरोस्त्रयंः ॰ कुजे ३ ॰ वेदाराहुकेतो
३ ॰ श्रुतिर्भवेत एवंसंख्याचकथितःपुनरप्येवकथ्यते १६७ यद्भार्यायाश्चगर्भोस्तिनास्तिफलंविचारय
कुहेशसमौश्रित्यप्रस्तारंकारयेत्ततः १६८ शुकलंस्वयेद्विद्वान्आद्यसप्तमयोगतः दाखिलेसावि
तेवापिजातेगर्भोस्तिनिश्चितम् १६९ खारिजेनैवगर्भोस्तिमुन्कलीवेतथावदेत अथवाषष्ठाद्ययोर्योग
मूर्वोक्तंचफलंवदेत् १७० गर्भश्चेज्जायतेपुत्रःकन्यावेतिविचारय सप्तमाद्यभवंकंवएं३पंचत्वेत्यनयोज
येत् १७१ पुमांश्चेज्जायतेपुत्रोयोषितकन्याचजायते क्लीवेचजायतेकन्याक्लीवेन्याविधिरुच्यते १७२
उभौपूर्वोङ्कौस्वएंौफ्त्वमंशकलंतथा त्र्ययंनपुंसकंचैवपुनरुक्तंचपार्थिवे १७३ तदानपुंसकःपुत्रोजायतेन
॰ोयः पंचमस्थंचशकलंयत्संख्येपुनरागतं १७४ संतानंतत्समंवाच्यमग्निवाय्वोःसुतादयः आप्येकन्या

अंगुलं पुनः कृत्वा यावत्स्याद्धस्तमानकम् १५६ स्थलं तावच्च कर्तव्यमगाधं च विचारयेत् अष्टहस्तं क्रमेणैव रेखा
विंदोश्च संख्यया १५७ रेखायां द्विगुणं ग्राह्यमेवं संख्यां च कारयेत् सूर्यखण्डस्य तत्तुल्यं त्व माधंक
थयेद्बुधः १५८ अंगुलाद्धस्तपर्यन्तं स्वबुध्या कथयेद्बुधः एवं भूक्षिप्तद्रव्यस्य प्रकारः कथितो मया
१५९ इदानीं पंचमे गेहे प्रश्ने वक्ष्ये विशेषतः केनागत्य कृतः प्रश्नः सन्तानं मे भविष्यति १६० तदा प्रश्ना

पूर्व	दक्षिण	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	अंग
उत्तर	पश्चिम	२५	२०	३०	१९	२१	२२	२९	२६	२७	१८	२३	१७	१६	२४	२५	धांकाः

ऽंकं कुर्यात्तस्मात्तत्र वै विलोकयेत् आ
द्यपंचमयोर्योगात् षष्ठसप्तमयोस्तथा १६१ अनयोर्योगतः खण्डे शुभे दारिवलकेन वेत् तदा संतानकं वाप्यन भविष्य
ति न संशयः १६२ अशुभे दारिकले चैव भविष्यति मरिष्यति सावित्तमुक्ती वैच शुभे चेच्चिरकालतः १६३ अशुभे
मुक्ली विश्वाभे पातस्तदा मके अन्यथा च न दानस्यात्संतानं तस्य निश्चितम् १६४ कति संख्यानि षत्या॥

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	अथचक्रकथनीयं
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	शकलानांकर्णः
१	३	६	१०	१५	२१	२८	३६	४५	५५	६६	७८	९१	१५	१२	१३६	मार्गणांकाः

स्यगृहंत्तेयंविचक्षणैः॥स्त्रियःखण्ड
स्ययत्योगाच्छुभंखण्डंचजायते
॥१४८॥सेवन्तेयंशुभंस्यद्वयोस्सो
॥१४९॥अस्मिन्भूमितलेद्रव्यमस्तिनास्तिविचारय
म्यैचलाधिकात्॥एवंचपुरुषस्यापिविवाहेसमनूर्ययोः॥१४९॥अस्मिन्भूमितलेद्रव्यमस्तिनास्तिविचारय
चतुर्थेरिपुखण्डेनगुणयेदुकलाभिधम्‌ १५०॥अतवेदाखिलंखण्डंतदाद्रव्यंचवर्त्तते॥यदिस्यान्मुक्तलीवं
समनदावनेतेवसु॥१५१॥परन्तुस्वल्पकंज्ञेयंत्वन्यथानास्तिनिश्चितं॥द्रव्यमस्तिनद्वाकस्यांदिशिमेकथ
यकिल॥१५२॥संभावितस्यस्थानस्यचतुर्भागंचकारयेत्॥चतुरस्रस्यमध्येतुरेखेकार्य्येप्रयत्नतः॥१५३॥
तिर्यगूर्ध्वेस्वरूपेणचतुर्भागंचजायते॥पूर्वाभिमुखकेवामेपूर्वदक्षेचदक्षिणे॥१५४॥पूर्वादधोऽन्तरंचद
नैर्ऋत्याचापिपश्चिमः॥रमलंपातयेत्तत्रप्रस्तारंकारयेत्सुधीः॥तूर्यगेहस्थखण्डस्यदिशायांद्रव्यसंस्थितिः॥ए

स्वगेहेचखण्डंवैदृश्यतेयदि॥३७॥तस्यांकंकर्णमार्गेणचक्रंप्राह्यंमनीषिभिः तदंकतुल्यंद्रव्यस्यप्रमाणंक
थयेद्बुधः॥१३८॥वराटकात्स्वर्णमुद्रापर्यन्तंकथयेत्ततः॥एकादिकोटिपर्यन्तंसंख्यायात्रानुसारतः॥१३९
द्वित्र्यादिस्वगृहेचेत्स्यात्तदातेषांचयोगकृत्॥तदंकानांचतत्संख्यावदेद्बुध्यानुसारतः॥१४०॥ एवंसंख्याचसर्वे
त्रवित्तेयंप्रश्नकोविदैः॥प्रस्तारेयदिखण्डानांविजद्दहस्यगृहेयदि॥१४१॥स्थितिर्नस्यात्तदावाच्यंसंख्या
भावस्तदाबुधैः॥ गृहेतृतीयेस्वप्नस्यफलंवक्ष्येविशेषतः॥१४२॥प्रस्तारस्यतृतीयंतुखण्डंचशकुनक्रमे
॥तृतीयेनघृतेनत्वस्मादुत्पन्नंयद्भवेत्किल॥१४३॥तेनप्रस्तारकेखण्डंप्रथमंचनियोजयेत्॥ताभ्यांजातंशु
भंखण्डंनवांस्वप्नंशुभंवदेत्॥१४४॥अशुभे अशुभंस्वप्नफलंमध्येचमध्यमं॥तत्खण्डवशतःस्वप्नभेदंसर्वे
चकीर्तयेत्॥१४५॥ अधुनातूर्यगेहेचविशेषंचवदाम्यहम्॥ काचित्स्त्रीसमागत्यब्रुवेप्रश्नंविचारय॥१४६
भर्तारमन्यमिच्छामिपूर्वंमेऽस्यंद्वितीयकम्॥प्रथमंगृहंस्त्रियाश्चचतुर्थेप्रथमंपतेः॥१४७॥दशमागन्तुकाम

र॰न॰र॰
२०

॥१२६॥ ओंकार्थं चवदिष्यामि चक्रोद्धारं सुखायच॥ विजदहस्यक्रमेणैरखण्डलेख्यं चषोडशम्॥१२७॥ तदधस्तात्लि
खेदूर्ध्वक्रमात्षोडशकोष्टकम्॥ एकादिप्रथमेकोष्टेषोडशान्तंलिखेद्बुधः॥१२८॥ द्वितीयादिषुकोष्टेषुक्रमं चैवव
दाम्यहम्॥ तौ हृहांकयोर्योगोत्रेयंत्वग्निमकोष्टके॥१२९॥ तमारभ्यैकहृद्ध्याचषोडशेषुलिखेद्बुधः॥ एवं षोडश
कोष्टेषु लिख्यान्यंकानितान्यपि॥१३०॥ चक्रं चलिखितेचात्रशिष्याणांचहितायच॥ शोभासु ॰ षञ्चवित्तान
मेवंत्रेयंसदाबुधैः॥१३१॥ धनभावेविशेषश्चकथ्यतेयवनोदितं॥ द्वयोःपुरुषयोर्मध्येवर्तुल्ल धनकस्यच॥
१३२॥ एतद्विचारेप्रस्तारंकृत्वाप्रश्नंविलोकयेत्॥ मुख्यस्यप्रथमंगेहंतत्संबंधाद्वितीयकं स्मृ॥१३३॥ द्वयोर्गेहा
च्चयन्नेहंद्वितीयंतद्धनस्यच॥ दाखिलंसावित्तंसौम्यंयस्यगेहेधनाख्यके॥१३४॥ तस्यैवद्रव्यंवद्गुलंद्वयोश्चतु
ल्यताभवेत्॥ स्वारिजेत्वशुभंत्रेयंद्रव्यंनास्तीतिनिश्चितं॥१३५॥ शुभेतुस्वारिजेस्वल्पंधनंतस्यविनिर्दिशेत्॥
शुभाशुभेमुन्कलीवेत्रेयंस्वल्पाल्पकंधनं॥१३६॥ संख्यायाःक्रियतेप्रश्नप्रस्तारंचविलोकयेत्॥ विजदहस्या-

राम
२०

णांहितायचपरस्यच॥दुर्ज्जनायनदातव्यमिदंरम्लेतिदुर्लभम्॥११६॥एवंब्रूयात्सर्वप्रश्नानिविद्वान्भेदान्युक्त्वा
नेकमार्गेणसर्वान्॥यद्यद्गृहेविशेषंचतत्तद्गेहेधुनाब्रुवे॥अस्याश्चर्यंरम्लशास्त्रेतिगोप्यंतस्माद्गोप्यंदुर्जनेभ्यःस
देव॥११७॥एवंसामान्यतःप्रोक्तंसर्वगेहेषुनिश्चितम्॥११८॥आद्यगेहेविशेषेणचायुषोलिख्यतेधुना॥ममायुः
कतिशेषंचप्रश्नेत्वेवंविधेसति॥११९॥प्रस्तारेप्रथमेगेहेखण्डंतेनचतुर्थकम्॥गुणयेत्तत्समुत्पन्नंतस्माज्ज्ञेयं
विचक्षणैः॥१२०॥दाखिलेवहुरायुस्स्यात्सावित्तेचततोल्पकम्॥मुन्कलीबेततोल्पश्चखारिजेस्वल्पंचायुषः॥१२१
शुभंचेत्सुखपूर्वंचपापेदुःखेनजीवनं॥तस्यांकंचवदिष्यामियेप्याहुर्यवनापुरा॥१२२॥पूर्वोत्पन्नंचयत्खण्डं
प्रस्तारेयद्गृहेस्थितं॥विजदहस्यगृहेतस्ययदंकंवर्त्ततेकिल॥१२३॥तदंकंचायुषोत्रेयंरम्लशास्त्रेषुगोपितम्॥म
याप्रकाशितंचात्रसर्वेषांचहितायवै ॥१२४॥दाखिलादिक्रमेणैववर्षमासादिपत्रकम्॥दिनंचैवविजानीया
दुत्पन्नशकलातया॥१२५॥उत्पन्नशकलंनास्तिप्रस्तारेयदिचेत्तदा॥विजदहेस्वगृहस्यांकंविज्ञेयंप्रश्नकोविदैः

शाक्षीकश्रुं लद्वाखिलं॥ २॥ तयोर्घाताज्ञमुत्पन्नं हुमराख्य ३ दलंतथा॥ १०६॥ पुनर्द्वितीयप्रस्तारे तु स्तुद्वाखि
लं २ समम॥ प्रस्तारे साक्षिखण्डं चलाभे च तु स्तुद्वाखिलं २॥ १०७॥ तयोर्घातेसमुत्पन्नं शकलंच जमानकम् ३
॥ हुम्रा ३ जमान योः ३ घाते जातं हुम्राख्य ३ खण्डकम्॥ १०८॥ शाकुनस्य क्रमे गेहे त्वष्टमे संस्थितं किल॥ तस्मा
न्मीराशकादीनां भेदं तेचैव वर्त्तते॥ १०९॥ इदानीं सिद्धा सिद्धेश्च उदाहरणं लिख्यते॥ सिद्धा सिद्धेर्गृहं त्वभ्रं १०
शाकुने तु स्तु त्वारिजम्॥ ११०॥ लह्यानं साक्षिभूतं च प्रस्तारे षोडशे गृहे॥ तयोर्घातात्समुत्पन्नं खंडं हुम्रा ३ भि
धानकम्॥ १११॥ पुनर्द्वितीयप्रस्तारे दशमे च जमानकम् ३॥ साक्षिखण्डं चलह्यानं ३ प्रस्तारे चेन्द्र १० खण्ड
के॥ ११२॥ तयोर्घातात्समुत्पन्नं खण्डं लह्यान ३ संज्ञकम्॥ हुम्रालह्यानयोर्घाते जातं तु स्तु त्वारिजम्॥
११३॥ अस्य खण्डस्य सौम्यत्वात्कार्यसिद्धिश्च जायते॥ परन्तु शाकुने चास्य गेहमाका १ शसंज्ञकम्॥ ११४॥ त
स्मान्नृपसहायेन कार्यसिद्धिर्भवेत्किल॥ एवं चतुर्विधं ज्ञानं सर्वेषां प्रश्नके स्थितं॥ ११५॥ कथितं तु स्तु शिष्या

रे प्रथमे गृहे ॥ फरहारव्यं ÷ तथा साक्षीप्रस्तारे पंचमेनकी ÷ ॥ ९६ ॥ तयोर्घाते समुत्पन्नं मिजन्मा ≡ शकले
तथा कज्जुहाखिल ÷ मिजन्माभ्यां ≡ नुसुहाखिलकं ÷ भवेत् ॥ ९७ ॥ शकुनस्य क्रमेणैतस्य स्थितिश्चैकाद
शे गृहे ॥ तत्त्वेयमभिप्रायस्य गृहं चैकादशाभिधं ॥ ९८ ॥ लाभादीनां विचारश्च वर्त्तते नवमीनसे ॥ इदानीं
कारणस्यापि कथयिष्ये उदाहृतिं ॥ ९९ ॥ कारणस्य गृहं तूर्यं शकुनस्य जमातकम् ॥ ≡ ॥ लह्यानं ≡ तस्य सा
क्षीस्यात्प्रस्तारे शक्र १४ खण्डके ॥ १०० ॥ तयोर्घातात्समुत्पन्नं लह्यानं ≡ शकलं तथा ॥ [illegible] द्वितीयप्रस्तारे
मुखे ४ कज्जु लखारिजं ÷ ॥ १०१ ॥ साक्षीखण्डं च प्रस्तारे लह्यानं चाष्टमे गृहे ॥ तयोर्घाते समुत्पन्नं वयाजश
कलं ≡ तथा ॥ १०२ ॥ लह्यानास्य वयाजाभ्यां जातं कज्जु लखारिजं ÷ ॥ शकुनस्य क्रमेणैव तस्य गेहं तृतीयकम्
॥ १०३ ॥ मात्रादीनां च तत्त्वेयं समीपगमनस्य च ॥ तस्मात्तत्कारणेनापि लाभादीनां च चिंतनम् ॥ १०४ ॥ इदानीं
प्रथमभेदस्योदाहृतिं च लिखाम्यहम् ॥ भेदस्य गृहं शकुनेन गमकीश ≡ खण्डकम् ॥ १०५ ॥ प्रस्तारस्य पंचदशे

र॰न॰र॰ १६

तः॥४६॥अशुभेनैवसिद्धिःस्यान्मध्यमेनैवकार्यकृत्॥शुभाशुभेपूर्वरूपेमु क्तोवेनसिद्धिकृत्॥४७॥स्थि
रप्रश्नेसाविलंचेदरविलंबाभवेद्यदि॥तदाकार्येस्थिरंसौख्यान्छुभेपापेचकष्टतः॥४८॥रवारिजेमुन्कली
वेचस्थिरकार्यस्यनाशकृत्॥एवंसर्वाणिप्रश्नानिसंवदेत्प्रश्नकोविदः॥४९॥त्रयोन्योन्यविरोधिन्यस्त
थाचकथयेत्कथं॥द्वौचेत्स्यादेकरूपाण्यावेकःस्यात्पृथगेवहि॥५०॥तदाफलंकथंवाच्यं[illegible]ले प्रश्नको
विदैः॥परस्परान्यरूपेतुद्वयोश्चापित्रयस्यच॥५१॥तदायुक्तिंप्रवक्ष्यामिपूर्वशास्त्रानु[illegible]तः॥प्रश्नगेहे
चयत्वएंडतेनहन्याच्चतुर्दशम॥५२॥पूर्वोक्तेनैवमार्गेणत्र्यंभ्यांजातंचखण्डकं॥तेनपंचदशंहन्यादेवं
यच्छकलंभवेत्॥५३॥रवारिजादिस्वरूपेणनिर्गमादिफलंवदेत्॥पूर्वोक्तेनैवमार्गेणशकलस्यस्वभा
वतः॥५४॥शुभाशुभस्वरूपेणश्रमाच्चश्रमतोवदेत्॥एवंसर्वाणिप्रश्नानिकथयेदेकवर्त्मना॥५५
कार्याण्येवंसर्वप्रश्नानिविद्वान्निःसंदिग्धंसंवदेत्पृच्छकस्य॥स्वान्तेरम्लेस्वीयमाचार्यकेपि विश्वा

राम १६

॥प्रथमेपाशकोन्याच्चप्रस्तागमप्रश्ननिर्णये॥३६॥विधिंवक्ष्येततःपश्चादिन्कलावस्यकथ्यते॥प्रश्नगेहंच
मुखंस्यान्मुकाराख्यंचतुर्दशं॥३७॥धर्म्माधर्म्मस्यवेतारंतेयंपंचदशंगृहं॥सर्वेषांप्रश्नजालानांस्थानंत्रैयंत्र
यंकिल॥३८॥निर्गमंयदिप्रश्नंस्यात्खारिजंचेद्ग्रहत्रये॥तदाकार्यस्यसंसिद्धिंवदेद्रमलकोविदः॥३९॥शुभं
चेत्सुखरूपेणाश्रमेणैवाशुभंवदेत्॥मारातिवादिमपित्राप्त्वाश्रमंचततोवदेत्॥४०॥दाखिलेचेन्नसिद्धिः
स्याच्छुभेसत्यश्रमस्तथा।अशुभेश्रमबाहुल्यात्कार्यसिद्धिंनजायते॥४१॥सावितेकार्यसंसिद्धिराशास्यान्न
तुकार्यकृत्॥मुन्कलीवेचिरात्सिद्धिःपूर्णःस्याच्चशुभेयदि॥४२॥अशुभेचिरकालेनस्वल्पकार्यस्यसाधनं॥
एवंनिर्गमप्रश्नंचसंविचार्यवदेत्फलं॥४३॥प्रश्नस्यादागमाख्यंचदाखिलस्य गृहत्रये॥कार्यसिद्धिस्तदा।
त्रेयाशुभेशीघ्रंश्रमंविना॥४४॥अशुभेश्रमबाहुल्याद्विलंबात्कार्यसिद्धिकृत्॥खारिजंचेन्नसिद्धिःस्यादा।
श्रमश्चशुभेसति॥४५॥असतिबहुकष्टंचकार्यसिद्धिर्नेजायते॥सावितेकार्यसिद्धिश्चशुभंचेत्स्याद्विलंबवि

दान्नृपं १६ खंडप्रस्तारे स्वगृहे स्थितं ॥ ६६ ॥ विजदहस्य क्रमेणैव गेहतुल्यं जनागमं ॥ विजद्गृहे स्वगृहे नास्ति खंडेने
धागमिष्यति ॥ ६७ ॥ एवं जनानां संख्यां च निश्चित्य च ततः परं ॥ अथ मादिपृच्छकानां च विचारे च पृथक् पृथक्
॥ ६८ ॥ प्रस्तारं पूर्ववत्कृत्वा तेभ्यः प्रश्नं विलोकयेत् ॥ किं प्रश्नं कीदृशं तस्य कारणं भेदसंयुतं ॥ ६९ ॥ सिद्धासिद्ध
पुनः सर्वं निश्चित्य लेखयेत्पटे ॥ स पुमान्पूर्णपाणिर्वा रिक्तपाण्यागमिष्यति ॥ ७० ॥ तदुद्देशं समाश्रित्य प्रस्ता
रं कारयेत्सुधीः ॥ आद्य १ विश्वोद्भवं खंडं लाभ ११ शक्रो १४ द्भवं तथा ॥ अनयोर्योगतः खंडं प्रस्तारे वर्तते यदि
॥ तदा पृष्टा पूर्णपाणिः रिक्तपाणिस्तु चान्यथा ॥ ७२ ॥ तस्य हस्ते किमत्रास्ति धातुमूलादिकं तथा ॥ पूर्वोक्तश
कले विन्दुगे द्रव्यादिकं वदेत् ॥ ७३ ॥ वायुविन्दुश्च जीवोत्थं जलविंदोः फलादिकं ॥ धराविन्दोश्च मूला
द्यमाकरोत्यं तु तावदेत् ॥ ७४ ॥ द्वित्र्यादिविन्दुके मिश्रं तेनैव च वदेत्सुधीः ॥ पूर्वोक्तप्रश्नस्य विधिं वक्ष्ये शिष्य
हितार्थं च ॥ ७५ ॥ लोकानां रंजनार्थं च लिख्यते हि च मन्मतं ॥ तत्प्रश्नस्य विधिं वक्ष्ये साधकानां सुखाय च

मश्वस्थे प्रश्ने सिद्धिस्तदा स्यात् ॥ ५६ ॥ इन्किलावोन्त्यप्रस्तारात्प्रश्नस्य विधिः कथ्यते ॥ इन्किलाबोन्त्यप्रस्तारे
त्तिथिगेहे सदैव हि ॥ ५७ ॥ जमालेव भवेत्तेन सर्वाणि च विलोकयेत् ॥ खवारिजाभ्यां च तज्ज्ञानं खवारिजं कार्य
सिद्धिकृत् ॥ ५८ ॥ दाखिलाभ्यां यदि भवेद्दाखिलस्यैव सिद्धिकृत् ॥ सावितोभ्यां स्थिरं कार्यं मुन्कलीवान्बाधि
जाहूयं ॥ ५९ ॥ शुभे च शक्ने विश्वारम्भे कार्यसिद्धिस्तदा वदेत् ॥ अशुभे यदि तेरवएडे कार्यभावस्तदा वदेत् ॥
६० ॥ मध्यमे पदि तेरवएडे वलाढ्ये पूर्णकार्यकृत् ॥ निर्बलेस्वल्पसिद्धिस्स्यादिन्किलाबोन्त्यकाहदेत् ॥
॥ ६१ ॥ एवं प्रस्तारकाभ्यां च प्रश्नानां कथ्यते विधिः ॥ पाशोत्थादिन्किलावाच्च कथितं पूर्वसूरिभिः ॥ ६२ ॥ इन्द्रा
नीं कथयिष्यामि चमत्कारं परं ॥ गोपितं सर्वग्रंथेषु मया च प्रकटीकृतं ॥ ६३ ॥ प्रातः स्नात्वा यस्तु गुरुं रम्ल
शास्त्रस्य पारगः ॥ हृदि ध्यात्वा जपेन्मंत्रं ततो मनसि धारयेत् ॥ ६४ ॥ आगमिष्यंति प्रश्नार्थं मनुष्याः कतिसं
ख्यकाः ॥ अद्य तेषां विचारार्थं पाशकोक्षिपयेत्ततः ॥ ६५ ॥ प्रस्तारं पूर्ववत्कृत्वा तत्र प्रश्नं विलोकयेत् ॥ प्रथमा

नं.र
१८

शुभवर्सैनैवसिद्धासिद्धिंक्रमाद्वदेत् ॥८६॥ ततखण्डं शकुनेऽत्र गेहे नस्य सहायतः ॥ मनोभिप्रायं प्रथमे द्वि
तीये प्रश्नकारणम् ॥८७॥ तृतीये प्रश्नभेदं स्यात्सिद्धासिद्धं चतुर्थकम् ॥ अनेनैव प्रकारेण मूकप्रश्नं च का
रयेत् ॥८८॥ एतेषां वै चतुर्णां च उदाहरणं कथ्यते ॥ शिष्याणां सुखबोधार्थं परोपकारणाय च ॥८९॥ कोप्या
गत्य कृतप्रश्नो रमलं तु विचार्यतां ॥ अभिप्रायं कारणं च भेदं सिद्धं चतुर्थकम् ॥९०॥ एकेनैव च प्रश्नेन
पृथक्क्रमेण चत्वारि वद ॥ तत्र स्थि स्थापाशकं च जातानि शकलानि वै ॥९१॥ फरहा
प्रथमे स्थाने जमातं च द्वितीयके ॥ तृतीये च चतुर्थे च कज्जुलखारिजं तथा ॥९२॥
तेभ्यो जातानि खण्डानि प्रस्तारे दर्शयतानि वै ॥ चतुर्णामपि भेदानां द्वे द्वे खण्डे च वर्त्तते ॥९३॥ तथा
द्वे द्वे साक्षिभूते पूर्वं च कथितं मया ॥ अभिप्रायगृहं चाद्यं लह्यानं शकुनस्य च ॥९४॥ तस्य प्रमासिविम्ब
खण्डे प्रस्तारे फरहाभिधं ॥ तयोर्योगेन समुत्पन्नं कज्जुलदाखिलं संज्ञकम् ॥९५॥ पुनर्द्वितीयशकले प्रश्ना

राम
१८

॥७६॥ सर्वेषां प्रश्नजालानां प्रकारश्च चतुर्विधं ॥ मनोभिप्रायं मुष्टिमं कारणं च द्वितीयकं ॥७७॥ प्रश्नभेदं तृती
यं च सिद्धासिद्धं चतुर्थकं ७८ एतेषां साधनं वक्ष्ये साधकानां सुखाय च ॥ ७८॥ चतुर्णामपि भेदानां प्रश्नमार्गे हा
निकथ्यन्ते ॥ क्रमात्केंद्रस्य खण्डानि शकुनस्यापराणि च ॥ ७९॥ प्रस्तारे केन्द्रखण्डानि क्रमेण कथितानि
वि ॥ तथा बिम्बादिचत्वारि प्रस्तारस्य क्रमेण वै ८०॥ साक्षिभूतानि तेयानि तथा सास्यपराणि च ॥ प्रस्तारे ।
स्वस्वगेहाच्च पंच ५।८।११।१४ पंचक्रमेण च ॥८१॥ शकुनं क्रमेण खण्डानि केन्द्रस्थानि [illegible] चतुष्टय
॥ साक्षिभूतानि प्रस्तारे बिम्बादौ स्व १३।१४।१५।१६। चतुष्टयम ॥८२॥ परस्परं क्रमाद्धत्वा ज्ञातं दलचतु
ष्टयम ॥ तत्क्रमेण पृथक्स्थाप्यं द्वितीयविधिरुच्यते ॥८३॥ प्रस्तारे केन्द्रखण्डानि तथा साक्षिदलानि च
५।८।११।१४॥ पूर्वक्रमेण तान्यत्र परस्परहतानि च ॥८४॥ तदुद्भवानि खण्डानि पृथक्स्थेनापि योजये
त॥ क्रमेण तेभ्यः चत्वारि जातानि शकलानि वै ॥८५॥ तेभ्यः क्रमात्फलं वाच्यं शकुनस्य क्रमेण च ॥ शुभा

॥२५॥ बंधस्यस्यपुरुषस्य मुक्तेश्चापिक्षयस्यच॥ बाधायाःमोचनस्यापिसर्वाच्योद्वादशालयात्॥२६॥
एतानिप्रश्नगेहानिज्ञात्वास्वस्यपरस्यच॥ अन्यान्यपिचगेहानिसंबंधाज्ज्ञायतांपुनः॥२७॥ एवंप्रश्नगृहंज्ञा
त्वापुनःप्रश्नंविचारयेत्॥ सर्वेषांप्रश्नजालानांत्रयोभेदाभवंतिहि॥२८॥ स्वारिजंनिर्गमंप्रोक्तंद्राक्षिलंचागमा
भिधं॥ सावितंस्थिररूपंचभेदाःप्रश्नस्यकीर्तिताः॥२९॥ एषांवहिश्चप्रश्नानिस्वल्पानिसंनिभूतले॥ मुष्टिप
श्नमूकप्रश्नंचवर्षपत्रस्यसाधनं॥३०॥ अवधेःकार्यसंसिद्धेश्चौरस्यनामसाधनं॥ एतेषांपंचप्रश्नानामिन्थिकाला
वंनकारयेत्॥३१॥ पासकोत्थाचप्रस्तारात्तेषांसिद्धिश्चजायते॥ एवंज्ञात्वाप्रश्नगेहानिपूर्वंपश्चाज्ज्ञात्वानिर्गमा
दींश्चभेदान्॥३२॥ युद्धेकालेपासकोक्षेपणीयौस्मृत्वादेवंस्वीयमाचार्यकंच॥ ताभ्यांप्रस्तारकंकु
र्यादिन्थिकालावंततःपरं॥३३॥ बलाबलादिकंसर्वंज्ञात्वाप्रश्नंविलोकयेत्॥ नहिसिद्धिंचप्रवक्ष्यामियेनसिद्धिर्भ
वेत्किल॥ पाशकोत्थाच्चप्रस्तारादिन्थिकालावोद्भवात्तथा॥३५॥ द्वाभ्यांप्रस्तारकाभ्यांवैप्रकाराभ्यांफलंवदेत्॥

नांश्चैवभर्तॄणांस्वीकारस्यरिपोरपि॥युग्मोद्यमस्यचौरस्यवादस्यपराजनस्यच॥१५॥स्थानांतरेस्थितार्थस्यजयस्यमैथु
नस्यच॥परदेशस्यस्वीयस्यसवाच्योसप्तमगृहात्॥१६॥भयस्यमृत्योःशोकस्यचिंतायादुस्थितेरपि॥स्मरणादान
स्यक्लेशस्यदुर्जनस्यागमस्तथा॥१७॥मीनराशेश्चतथानष्टधनस्यगिरिकोटयोः॥वह्नकोष्टप्रश्नेश्चाप्यालसस्य
ष्टनमगृहात्१८॥धर्मस्यव्याधिचारस्यातिदूरेगमनस्यच॥भार्योदयस्यदानस्यतथावैस्वमविघ्नयोः॥१९॥स्वा
भीष्टवेलायाःपतित्वस्याश्रमस्यच॥स्यापितृस्यापितृव्यस्यसर्वंच्योनवमाद्गृहात्॥२०॥राज्याधिकारयोःकी
र्तेःश्रेष्ठत्वस्यनृपस्यच॥वलतंत्रोद्यमस्यापिऔषधस्यगुरोरपि॥२१॥जनन्याश्चापिसेवायामेघानांमंत्रयंत्रयोः
॥स्वत्रातःस्वामिनश्चापिवेद्यानांदशमाद्गृहात्॥२२॥मित्रस्यचमनीषायाःमंत्रिणःसात्विकस्यच॥स्वाभीष्टलाभ
सिद्धेश्चाशायाभाग्योदयस्यच॥२३॥अमात्यस्यन्यायकर्तुर्विस्तारस्यस्तुतेरपि॥सत्यासत्यस्ययःप्रश्नोवाच्यस्त्रे
का॥११दशालयात्॥२४॥वृषाद्युन्नतदेहीनांपशूनांवंधनस्यच॥शत्रोःवासगृहस्यापिऋणस्यमोचनंतथा॥

न॰र॰
१४

पार्श्वस्थमनुजस्यच॥जीविकायासहायस्याप्यागमस्योद्यमस्यच॥४॥क्रयविक्रययोश्चापिप्रश्नमाहुर्वरा
कयोः॥दातृकृपणयोश्चापिप्रश्नोत्तैयोधनालयात्॥५॥सहोदराणांबंधूनांभगिन्याःस्वसृबिंद्ययोः॥समीपग
मनस्यापिधातृशयनयोरपि॥६॥देहकंयस्यभृत्यस्यस्वधर्माचरणस्यच॥देवालयादिकानांचसवाच्योसहृ
ज्जालयात्॥७॥क्षेत्राणांचगृहाणांचस्थितेश्चापिपितुस्तथा॥भूगतस्यकपुंश्चापितथाजनपदस्यच॥८॥वृक्षा
दीनांरोपणस्यमृतकस्यस्थलस्यच॥कार्याणांपरिणामस्यप्रश्नोवाच्यःसुहृद्गृहात्॥९॥पुत्राणांचसुदोद्भूतप्रेषि
तस्यागमस्यच॥स्नेहस्यक्षेमपक्वस्योदनस्यवाससस्तथा॥१०॥मांगल्यस्यप्रसन्नस्यकौतुकाधेययोस्तथा॥शुभ
भाःशुभंचाभस्यशिल्पस्यसुहृदस्तथा॥११॥वृद्धेःशुभाशुभंचापिपितृवित्तस्यचापियत्॥मोदकोवस्तुनश्चा
पिप्रश्नोवाच्यःसुजालयात्॥१२॥रोगाणांदूषकानांचदासीनांचशुभस्यच॥गर्भचेष्टकयोश्चापिपशूनामल्प
देहिनां॥१३॥ऋणयाचनस्यचौरैराहृतस्यधनस्यच॥संतोषस्यचशत्रूणांप्रश्नोवाच्योरिगेहत॥१४॥पत्नी

रम
९४

ज्ञेयं सर्वं ख्यातस्य तानं ॥२३॥ एवं तमीरकं प्रोक्तमुपकरणं च पंचमं ॥ तकारारारव्यं च षष्ठं कथ्यते यैर्नृादितं ॥२४॥
एकस्यानस्थितेरवण्डैसे वहिस्त्वादिके पुनः ॥ आगतंतकारारव्यंतज्ज्ञेयं म्लेच्छभाषया ॥२५॥ पुनरुक्तिश्च तस्यैव
मंता ज्ञेया स्वशास्त्रके ॥ प्रयोजनं च तस्यैव कथ्यते यवनोदितं ॥२६॥ प्रश्नस्य शाकलं यच्च पुनस्त्यां यत्र वेश्मनि ॥
नहृशेन फलं ज्ञेयं पूर्वोक्तेनैव वर्त्मना ॥२७॥ शुभस्थाने शुभं ज्ञेयमशुभे चाशुभं वदेत् ॥ जिहस्थाने तु शुभदमन्यत्र
त्वर्तिशैशानं ॥२८॥ ज्ञात्वोपकरणं यश्च प्रश्नं च कुरुते यदि ॥ प्रश्नं च तथ्यतां याति गुणवर्णोपमीन्यथा ॥२९॥
इति श्री [illegible]ाढ्यकुलावतंसपरमसुखोपाध्यायकृते रत्ननवरत्ने प्रश्नोपकरणं तृतीयरत्नं समाप्तम् ॥ अथ प्र
श्नकथनप्रकारे चतुर्थरत्नम् ॥ प्रश्नमूलानि प्रश्नानां गेहानि कथितानि वै ॥ पूर्वैर्यत्तत्र वक्ष्यामि प्रश्नगेहानि
चाद्यात् ॥१॥ तनोश्चावयवस्यापि सुखस्याप्यसुखस्य च ॥ जीवनस्याप्यायुषश्च जन्मस्थानस्य चापि यत् ॥२॥
बलस्य कार्यारंभस्य प्रयत्नस्य सुखस्य च ॥ नृपनीतिश्च शांतेश्च ज्ञेयानि प्रथमगृहात् ॥३॥ धनस्य तत्सहायस्य

ध्यते॥२४॥ तथापिकार्यसंसिद्धे विघ्नकर्त्ता भवेत्किल॥ निर्वैरं चेत्तृतीयं स्यादेवं ज्ञेयं विचक्षणैः॥२५॥ सर्वाणि॥
खण्डकान्यत्र प्रस्तारे जिह्निके गृहे॥ स्थिता नि विघ्नकर्तॄणि शकुनस्य क्रमेण वै॥२६॥ इमतिजाजं चतुर्थमुपकरणं नि
रूप्यते॥ द्वाभ्यां जातं च यत्खण्डं ज्ञेयमिमतिजाजकं॥२७॥ शुभाभ्यां यदि संज्ञातं कार्यसिद्धिस्तदा भवेत्॥ अशु॥
भाभ्यां [illegible] ज्ञातं कार्यसिद्धिर्न जायते॥२८॥ शुभाशुभाभ्यां तज्जातं स्वल्पकार्यकरं स्मृतं॥ चतुर्थमुपकरणं कथि
तं पंचे[illegible]शृणु॥२८॥ तसीरारंभ च सर्वेषां सुखं ज्ञेयं विचक्षणैः॥ व्याख्यानं क्रियते तस्य तज्ज्ञाने प्रश्नसिद्धिकृत॥
॥२९॥ आद्यं गेहं प्रश्नकर्तुश्च ज्ञेयं संबंधाच्चापरेषां गृहाणि॥ तेभ्यः कुर्यात्स्वस्वप्रश्नानि तज्ज्ञैः॥३०॥ कोप्यागत्य
प्रश्नमेवं ब्रुवाणः मत्पुत्रस्य स्यात्किं कस्यार्थलाभः॥ आद्यं गेहं प्रश्नकर्तुश्च ज्ञेयं तस्मात्तत्सुतारंभतस्य पुत्रस्य ज्ञे
यं॥३१॥ तस्मात्खण्डात्सप्तमं पुत्रवध्वा तत्तार्तीयं तस्य भ्रातुश्च ज्ञेयं॥ तद्वत्स्यस्य तद्द्वितीयं प्रदिष्टमेवं चाद्यात्तद्वत
स्यैव वित्तं॥३२॥ संबंधाद्वै प्रश्नगेहानि बुध्वा सर्वेषां वै प्रोक्तरीत्या च तस्य॥ प्रश्नसिद्धिः सर्वार्थजा पत्रे च तस्मा

कश्चिन्निरादितेन सर्वेषां मतं विदम्॥ आद्यं तस्य मतं प्रोक्तं साहित्यमिन्किलावकं॥१४॥ तस्माच्चतन्मतेनादावि
न्किलावं च कथ्यते॥ परं त्वावश्यकं नास्ति सर्वेषां च मते किल॥१५॥ सर्वेषां संमतं श्रेष्ठं सर्वेप्रस्तस्य कारणं॥ इन्कि
लावं च प्रथमं कथ्यते ति च मत क्रतं॥१६॥ प्रथमं पंचमं हत्वा षष्ठं चैव द्वितीयकं॥ तृतीयं सप्तमं चैव च तुर्थं चा
ष्टमं तथा॥ तदुद्भवा निखण्डानि चत्वार्यादौ लिखेत्पुनः॥ पूर्वोक्तेनैव मार्गेण प्रस्तारं कारयेत्सुधीः॥१७॥ तस्मात्त
[illegible]स्थानि कथयेत्प्रश्नको विदः॥ प्रश्नं च तथ्यतां याति गुणवर्णोपमोन्यथा॥१८॥ इन्किलावाद्वयमाद्य
मुथक[illegible] निरूपितं॥ वलावलविचारे च द्वितीयं परिकीर्तितं॥२०॥ [illegible]तिवाद्वं तृतीयं विधिं तस्य वदाम्यहं॥
पंचधा तस्य नामानि प्रोच्यन्ते यवनोदितं॥२१॥ चतुर्विंदुः [illegible] स्यात्तुमासी पंचविंदुकः [illegible] सुदासी षष्ठ
विन्दूनां [illegible] सवाई सप्तविंदुकः [illegible]॥२२॥ अष्टविन्दुस्त[illegible] स्यादेवं म[illegible]तिवाद्वयं॥ प्रयो
जनं त्वव तस्य प्रश्नस्य समये धुना॥२३॥ आद्यं पंचमयो वैरं वैरं च द्व्यब्धि४संमिते परं च स्वल्प वैरं च लाके जिद्देति

स्व०र०
१२

तिवाहुं प्रथमं १ मन्यदिमनिजाजकं २ तसीरकं तृतीयंच ३ तकगारंचतुर्थकं ४ ॥३॥ पंचममिन्किलावंच ५ षष्ठं
चैववलावलम् ॥ षेषांज्ञानं भवेदेषां प्रश्नसिद्धिः सदैवहि ॥ ४ ॥ सर्वेषां मूलभूतं हि पाशकं परिकीर्तितं ॥ तदभावे
विधिं वक्ष्ये शकलोत्पादनेधुना ॥ ५ ॥ स्वासंनियम्य रेखांचक्क्रताकारंचकारयेत् ॥ तस्योपरि त्रिसंख्यांचरेखां
स्तुषेकंत्रिसया ॥ ६ ॥ रेखांकतुल्यशकलं शकुनस्य क्रमेणच ॥ प्रथमं स्थापनेतस्मात्तमंचद्वितीयकं ॥ ७ ॥
श्रीतिभमं तृतीयंतत्तमंचचतुर्थकं ॥ तेभ्यः प्रस्तारकं कुर्यात्पूर्वोक्तेनैववर्त्मना ॥ ८ ॥ षोडशाधिके रेखायाः षो
डशं पातयेत्ततः ॥ शेषांकेनैव शकलं वेदसंख्यंच कारयेत् ॥ ९ ॥ प्रस्तारं पूर्ववत्कृत्वा पाशकासंभवे सति ॥ पाश
के विद्यमाने तु पाशकेनैव कारयेत् ॥ १० ॥ प्रथमं नाम मानिषष्ठ्यामम स्तोतव्यस्तेन भाषितं ॥ इदानीं स्व स्वकेस्था
नेकर्म्मणोऽत्र वदाम्यहं ॥ ११ ॥ प्रश्नार्थे पाशकं क्षिप्त्वा प्रस्तारं कारयेत्सुधीः ॥ इन्क्तिलावंततस्तस्य प्रस्तारस्य च का
रयेत् ॥ १२ ॥ इन्क्तिलावं विना प्रश्नं तथ्यतां नैव जायते ॥ तस्मादवश्यकं कुर्यादिन्क्तिलावं सदा बुधैः ॥ १३ ॥ इति

राम
१२

क्तिक्रमं प्रोक्तं सप्तानां पृथक् पृथक्॥ प्रयोजनं च सर्वेषां पूर्वे लिखितवान् किल॥१६॥ खण्डप्रस्तारके यत्र गृह-
वपतितं किल॥ शकुनादिपंक्तिके चैव तद्गृहे बलवान् भवेत्॥८७॥ द्विरस्या ३ दिके १ गृहे तत्र यदि स्यादधिकं बलं
॥ नो चेद्धूनबलं ज्ञेयं बलमेवं विचारयेत्॥८८॥ दृष्टेर्वेलं तृतीयं स्यात् तत्प्रकारं लिखाम्यहम्॥ पश्यतस्त्वन्योन्यसं-
ज्ञानि सप्तमं च समं तथा॥८९॥ द्वादशेष्वेव गेहेषु नाग्रे दृष्टिः प्रजायते॥ स्वेन शुभेन मित्रेण खण्डे यत्र निरीक्षितं
...विंडबलसंयुक्तमेवं ज्ञेयं विचक्षणैः॥ पापेन शत्रुणा वापि दृष्टं चेन्निर्मलं भवेत्॥११॥ प्रश्नस्य
... स्याद्बलयुक्तं तु कार्यं कृतं॥ निर्बलं चेत्तदा कार्यं नाशो ज्ञेयः सदा बुधैः॥१२॥ तस्माद्बलाबलं पूर्वे नि-
रीक्ष्य च फलं वदेत्॥ एवं बलविचारे च रत्नं ज्ञेयं द्वितीयकं॥१४॥ इति श्रीबलविचारे द्वितीयरत्नं समाप्तम्॥ ॥
अथ प्रश्नोपकरणज्ञानार्थं तृतीयरत्नं॥ उपकरणं विना सर्वे कार्यसिद्धिर्न जायते तस्मात्प्रथमं वक्ष्ये उपकर-
णं च षड्विधं॥१॥ तेषां ज्ञानं यदा नास्ति प्रश्नं तस्य वृथा भवेत्॥ तेषां नामान्यहं वक्ष्ये तथा तेषां च लक्षणं॥२॥ प्रश्न

र०न०र० ११

स्मापृभिघं॥कज्रु द्दास्विलं६फरहा७नकी८चातवदास्विलं९॥८७॥तरिस्वा१०नुस्तुनवास्जिं११कज्रु लस्वास्जिं१२
तय्या॥२जन्मा१३तवस्वास्जि१४नुस्तुद्दास्विल१५जमातके१६॥८८॥अज्रु दास्येचपंक्त्यांवैक्रमेतोमकलानि
वैकवज्रुद्दास्विलं१चातवदास्विलं२चजमातकं३॥८९॥वयाजं४मुकला५लह्या६हुमा७कवज्रुलस्वास्जिं८
नुस्तुकलस्वास्जिं९फरहे१०जतमे११तस्विाभिघं१२॥९०॥अकीश१३नुस्तुदास्विले१४नकी१५चातवस्वास्जि
१६भिघाः॥तास्येचपंक्त्यांवैस्वाएडानिकथितानिवै॥९१॥लह्यां१कीशौ२चनौहुमा३वयाजौ४नुस्तुद्दास्विलं५
नुस्तुनवास्जिकं६वैवातवदास्विल७स्वास्जौ८॥९२॥फरहा९चनकी१०कवज्रुद्दास्विलं११स्वास्जिं१२तय्या
॥जमात१मुकले१४जतमे१५तस्विा१६न्यासरक्रमे॥९३॥लह्या१चातवदास्विल२मतवैस्वास्जि३जतमा४
फरहान्व्याः५॥हुमरा६नकु७कला८न्व्याःनुस्तुनवास्जि९दास्विलाभिधोक्रमशः॥९४॥कवज्रुद्दास्विल११ राम
स्वास्जि१२वयाजं१३कीशानि१४स्वएडकानिस्युः॥२जनमा१५तस्विा१६वैक्रममेवस्तहास्यायां१७॥एवंपं ११

मेणकथितंमया॥फरहा१चलह्या२चातवेदाखिलं३चवयाजकं४॥८४॥तखिा५कवजुलखारिजे६हुमरा
७कीश८कौतथा॥नुस्नुनुलखारिजे९चोकले१०जतमे११नुस्नुदाखिलं१२अतवेखारिजे१३चैवनकी१४कजु
लूदाखिलं१५जमातं१६विजदहांख्यायांपंक्त्यामेवक्रमेणाचा॥८६॥लहा१हुमा२वयाजा३मंकी४मुक

१	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]		शकुन
२	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]		अखुदहू
३	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]		विजदहू ८
४ धा	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]		अवजद १२३४
५	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]		मिजाज
६	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]		हरफा
७	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]		मस्तहा

र॰ न॰ र॰

१॰

चातवेदाखिलं धृतं॥ अष्टमे तद्धि पर्यासंस्थितं चातवखाजं॥७३॥ वह्निवायुभुवानां च फरहायां त्रितत्त्वकं॥ तस्माच्चन
वमे गेहे फरहास्थापने कृतं॥७४॥ दशमे नकिखण्डं च वैपरीत्याच्च स्थापितं॥ वायुभूम्योश्च देवत्वे कञ्जु ह्व खिलखं
डकं॥७५॥ तस्मादेकादशे गेहे खंडकञ्जु लदाखिलं॥ द्वादशे तद्धि पर्यासं कवजुलखाजकं धृतं॥७६॥ जमातमु
कवेकातिमतरिखा च चतुष्टयम्॥ त्रयोदशेशके गेहे तिथ्यां वै षोडशे धृतं ७७ एवं चाम्नायां पंक्त्यां तेयं च तत्क्रमं वुधैः
॥परंत्वयमक्षरेण क्रमं म्लेच्छैः प्रकीर्तितं॥७८॥ अस्माहारव्यश्च पंक्त्या च स्थापने कारणं गृहे॥ न दृष्टं न श्रुतं तस्मात्त
न्नैव धृतं मया॥७९॥ कारणं सप्तपंक्तेश्च कृतं पूर्वानुसारतः॥ पुनश्च सुखबोधार्थं क्रमं च लिखतेधुना॥८०॥ शाकु
नस्य क्रमं पूर्वे प्रोक्तमवदहक्रमं॥॥ इदानीं ब्रुवते पश्चाद्धि जदहाद्यं यथाक्रमात्॥८१॥ लह्या च १ कुमरा २ तुलुतवा
शिं ३ चवयाजकं ४ कञ्जु लखाजि ५ जतमे ६ चातवेखाजितथा ७॥८२॥ अंकीश ८ मुकला ९ कञ्जु ह्वाखिलं १० राम
फरहाभिधं ११॥ तुलुह्वाखिल १२ नकी १३ चातवदाखिलं १४ तरिखा भिधं १५॥८३॥ जमात १६ मवदहे पंक्त्यां क

१०

॥६२॥ कार्यसिद्धौ चपंक्त्यां वै मिजान्तरमेकक्रमं बुधैः ॥ हफौ खं रससंख्यं च क्रमं तस्य वदाम्यहम् ॥६३॥ अ
ग्नितत्त्वं च तत्त्वेषु मुख्यं लह्यानके स्थितं ॥ तस्मादाद्ये च लह्याने घृतमन्यविधिं ब्रुवे ॥६४॥ वर्णक्रमे त्वका
रं च प्रथमं ब्रह्मणा कृतं ॥ अकारं चाग्निलह्यानेन तस्मात्पूर्वे निवेशितं ॥६५॥ लह्यानं हरफाख्यं यान द्वितीयो धी
द्वितीयके ॥ अंकी शं च स्थितं तत्र तद्ये च विधिं ब्रुवे ॥६६॥ वायो विन्दुश्च द्वहुम्मा यां स्थितं वर्णे वकारके ॥ त
स्मात्तृतीये गेहे च हुम्मायाः स्थापनं कृतं ॥६७॥ वयाजं तं द्वृपरीत्ये स्थितं गेहे चतुर्थके ॥ विरोधित्वात्तत्समीपे सर्वे
खण्डेष्वयं विधिः ॥६८॥ केवलेनैव तत्त्वेन चाग्निवायूद्भवेन च ॥ गेहं खण्डद्वये जातं नीरभूम्यो विलोमतः ॥६९
एवं चेज्वलतत्त्वेभ्यः क्रमं खण्डचतुष्टये ॥ तत्त्वद्वयाभ्यामन्यस्य खण्डस्य च स्थितिं ब्रुवे ॥७०॥ नीरभूम्योः स्थितौ त
त्वोनु सहा खिलके तथा ॥ तस्माच्च पंचमे गेहे नस्त्रदा खिलखण्डकं ॥७१॥ रिपुगेहे चा[illegible]स्यं धीनस्तुत्वा रिज
के स्थितिः ॥ वायुभूमिजलानां च तत्त्वानि तवदा खिले ॥७२ स्थितान्यतः सप्तमे । ॥ ॥

र	भृ	बु	चं	श	गु	मंगल	रा	केतु
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

स्विलं ॥ ५४ ॥ निवेशितं च पद्दतेः साम्यत्वात्तदनेकधा ॥ बुधस्यापि च हटूखण्डे जमानेनकृतमेतयाः ॥ ५५ ॥
प्रथमे चक्रमानं च तस्माद्दत्र निवेशितं ॥ वयाजं चक्रीकं चन्द्रस्य हि प्रकीर्तितं ॥ ५६ ॥ वयाजं प्रथमं तस्मा
दूस्याजं चात्रसंस्थितः ॥ उल्लाकी मीचतो खण्डो शनेस्तु परिकीर्तितं ॥ उकलाग्राकलं पूर्वं तस्माद्दत्र नि
वेशितं ॥ लह्यानुस्लदाखिले च गुरोः खण्डे प्रकीर्तितं ॥ ५८ ॥ प्रथमं गाकुने लह्यानस्माल्लह्यानकंध्
तं ॥ हुमराचनकी खण्डे भौमस्य च प्रकीर्तितं ॥ ५९ ॥ पूर्वं च हुमरात स्मात्तदत्रैवं निवेशितं ॥ तदग्रे राहुश
कलंकं तु लखारिजकंधृतं ॥ ६० ॥ एवमष्टदलानां च स्थापनं च कृतं मया ॥ एवं चापरखंडानामष्टा
नानवमगृहान् ॥ ६१ ॥ एवं मिजाजपंक्त्या च खण्डक्रममुदीरितं ॥ प्रयोजनं चाप्यन्यं च वर्तनेवार निर्णये

राम
८

फरहास प्तमेगेहेनसदा खिलकेसमे॥१५॥नक्षष्टमेचनवमेचातवेदाखिलंस्मृतं॥४५॥दशमेतरि
लकाले यंजमातंषोडशेतथा॥ अन्यस्य योजनंचापिवर्त्ततेतंचकथ्यते॥४६॥वस्तूनांनामकथनेचां
कस्यानयनेतथा॥तुरीयचाज्ञ दारव्यस्यव्यवस्थेयंकृतामया॥४७॥ पंचमंचमिजाजारव्यंक्रमंवक्ष्या
मितस्यवै॥ग्रहक्रमंचतत्रास्ति उर्ध्वादधक्रमेणच॥४८॥भूमेश्चंद्रबुधः शुक्रसूर्यारेज्याकिंणांक्र
मात्॥आकाशेमण्डलानिस्युरुर्ध्वमूर्ध्वेक्रमेणच॥४९॥ ग्रहेषुमुख्यमर्कश्चतस्मात्पूर्वैरवेर्धृतं॥ततः
शुक्रबुधश्च न्द्रमंदजीवकुजाःक्रमात्॥५०॥भौमस्याग्रेराहुकेतुमिजाजारव्यग्रहःक्रमात्॥रव्यदी
नांग्रहाणांचद्वेद्वेखण्डेस्तितस्यवै॥५१॥ कज्ञु दाखिलकंनस्तत्वारिजंचरवेःस्मृतं॥प्रथमंशकुने
कज्ञु दाखिलंपरिकीर्तितम्॥५२॥ तस्मात्मिजाजेप्रथमेगृहेकज्ञु लदाखिलं॥फरहातवदाखिले
खण्डेशुक्रस्यवर्त्तते॥५३॥प्रथमेफरहाचास्तिप्रक्ततेश्चविपर्ययात्॥ नांगीकृतंचतस्मात्तदग्रेनवदा

दृश्यते॥३४॥ तत्रैवाकारवर्णोऽस्ति तस्यांकं एकमेव च॥ तस्मादाद्ये चाब्ददस्य लह्यानस्य निवेशनं॥३५॥
एवं द्वितीये हुमराम याजं च तृतीयके॥ परं त्वत्र त्रिसंख्यांकं नस्तत्ववारिजके पि च॥३६॥ वयाजं शकुने पू
र्वे वयाजं च तृतीयके॥ धृतं नस्तत्ववारिजं च नवमाच्च तृतीयके॥३७॥ अंकीशे खवारिजे कज्जु लखतुःसं
ख्या भवेत्किल॥ अंकीशे शुद्धभूतत्वं तूर्ये चैव तथाविधं॥३८॥ तस्मादंकीशकं तूर्ये प्रथमं भूमिसंज्ञके॥
स्थापितं नवमात्तूर्ये कज्जुलखवारिजकं व्यये॥३९॥ उकलेजत्तमे पंचसंख्यांकं दृश्यते खलु॥ पूर्वोद्देशकु
नस्यापि उल्कास्थानं च विद्यते॥४०॥ तस्मात्पंचमके गेहे उल्कायास्थापनं कृतं॥ इजत्मारख्यं दलं चैव श
कुनस्योत्तरे स्थितं॥४१॥ तदंकं नवमाद्दत्ते चावसानं त्रयोदशे॥ तस्मात्त्रयोदशे गेहे इजत्मारख्यं दलं धृ
तं॥४२॥ कज्जुलदाखिलके षट्चानवे खवारिजके तथा॥ पूर्वं व्यवस्थया षष्ठे कज्जु दाखिलकं धृतं।
॥४३॥ आतवे खवारिजं चापि १४क गेहे प्रतिष्ठितं॥ सप्तसंख्या च फरहे तुसलद्दाखिलके तथा॥४४॥

अग्नेर्वा योश्च भूमेश्च तेषां वर्णो निकथ्यते॥ वकारश्च जकारश्च हकारेति प्रकीर्तितम्॥ २५॥ वकारस्य
द्वि २ संख्याकं जकारस्याद्रि ७ संख्यकं। हकारस्याष्ट ८ कं त्रेयं योगे सप्तदश १७ स्मृतं॥ २६॥ षोडशं शोधि
ते तत्र शेषं स्यादेकसंख्यकं॥ तस्माच्च प्रथमे गेहे फरह्य विजदहे स्थितः॥ २७॥ एवं क्रमेण सर्वेषां षंडा
नां विजदहे स्थितिं॥ अंकाभावे जमातस्य धृतं तस्माच्च षोडश॥ २८॥ अन्यत्स्य योजनं चास्य वर्ततेसोपि
कथ्यते॥ कार्याविधेश्च यत्स्थानमस्मादेव प्रजायते॥ २९॥ तृतीयपंक्तिके चैव क्रमं च परिकीर्तितं॥ अ
ब्दास्ये चतुर्थे च पंक्तौ च क्रममुच्यते॥ ३०॥ एवमेव क्रमेणापि चाङ्क वर्णसंस्थितिः॥ अकारस्य भवेदे
कः १ वकारस्य द्वयं स्मृतम्॥ ३१॥ जकारस्य भवेत्त्रीणि ३ दकारस्य चतुष्टयम् ४॥ तेषां योगे दशांकः
स्यात्तदूर्ध्वं नैव लभ्यते॥ ३२॥ तस्माद्दशमपर्यंतं शकलं स्थाप्यते मया॥ लाभादीनां गृहस्यापि शकल
स्थापनेविधिः॥ ३३॥ स्ववृद्धेकोशलेनापि स्थाप्यते पूर्वसंमतम्॥ लह्यानस्याग्नितत्वे च प्रकटत्वेन

तस्माद्द्वाद्ये चाब्द हस्यलह्यानस्यस्थितिं वदेत ॥१५
न.र ॥१४॥ तस्याक्षरोप्यकारोस्तितस्यांकश्चैकमेवहि ॥ तस्माद्द्वाद्ये ... ॥१६॥ वेदार्णवस्य संस्था
७ एवं तरीकशकलेवेद ४ तत्त्वं च दृश्यते ॥ प्रगटत्वेन तत्रास्ति वेदार्णमद्भहात्म्यकम ॥१६॥ वेदार्णवस्य संस्था
क्रमेक १ द्व २ त्रि ४ गजो मितं ॥ तेषां योगः पंचदश तस्मात्पंचदशो गृहे ॥१७॥ तरीकस्य स्थितिर्ज्ञेयमद्भ
हेति च निश्चितं ॥ एवं क्रमेण सर्वेषां खण्डानां संस्थितिं कुरु ॥१८॥ पस्य तत्त्वं गुमरुपं तस्यांकं नैव लभ्य
ते ॥ शेषगेहे च तत्खण्डं जमातं षोडशे यथा ॥१९॥ अन्यस्य योजनं चास्य वर्त्तते तत्स्करस्य च ॥ रूपस्य क
थने संख्या संतानस्यापि निर्णये ॥२०॥ एवमेव क्रमे तौ व विजदहे वर्ण संस्थितिः ॥ अग्न्यादिकेषु तत्त्व
मुखंडेषु धा कलेषु च ॥२१॥ वकारस्य द्वयं २ ज्ञेयं जकारस्याद्रि ७ संख्यकं दकारस्य चतुः ४ संख्या हका
रस्याष्टकं स्मृतं ॥२२॥ प्रगटतत्त्वसा संख्यैकं तत्तुल्ये च गृहे स्थितिं ॥ षोडशांकाधिके लाभे षोडशं शुभो ॥ रा.म. ७
धयेत्तमः ॥२३॥ शेषांकतुल्यं तद्गेहं विजदहे तस्य बुध्यतां ॥ यथा च फरहा खंडे मकटं च त्रितत्त्वकं ॥२४

भवेत्तदा ॥ ४ ॥ एवं बलं स्वगेहस्य खण्डस्य प्रथमं ततः ॥ पंक्तिगेहैक्यभेदेन द्वितीयं बलमुच्यते ॥ ५ ॥ शकु
नं प्रथमं तत्र थमवद्दहारव्यं द्वितीयकं विजदहारव्यं तृतीयं स्याच्चतुर्थं मन्नदस्मृतं ॥ ६ ॥ पंचमं च मिजाजारव्य
मं प्रथमं तत्र थमवद्दहारव्यं चक्रमभेषां च कथ्यते ॥ ७ ॥ शकुनस्य च पंक्त्यां हि कारणं नान्यवि
षष्ठं हफारव्यमीरितं ॥ सप्तमं मस्सहारव्यं चक्रममेषां च कथ्यते ॥ ७ ॥ शकुनस्य च पंक्त्यां हि कारणं नान्यवि
गते ॥ स्वभावेनैव तज्ज्ञेयं शकलं स्वस्ववेश्मनि ॥ ८ ॥ अवद्दहारव्यं द्वितीयं तु तस्य कारणमुच्यते ॥ एकैका
शकले चास्ति तत्त्वानां च चतुष्टयं ॥ ९ ॥ ऊर्ध्वादधः क्रमेणैव वन्ह्यादीश्च सदैव हि ॥ कश्चित्प्रकटरूपेण
गुप्तरूपेण कश्चन ॥ १० ॥ प्रकटं विन्दुरूपेण गुप्तं रेखात्मकेन हि ॥ तस्मात्प्रकटतत्त्वस्य संख्यां कुर्या
त्सनीषिभिः ॥ ११ ॥ अवद्दहेति च येवर्णाश्चाम्यादिषु नियोजयेत् ॥ अकारस्यैक १ संख्या स्याद्दका
रस्य द्वयं स्मृतं ॥ १२ ॥ दकारस्य चतुष्कं च हकारस्याष्ट ८ संख्यकम् ॥ एवं तत्त्वक्रमेणैव पस्य यस्यांक
संमिति ॥ १३ ॥ तदंकतुल्यगेहे तु शकलस्य स्थितिर्भवेत् ॥ यथा लह्यानके = खण्डे प्रकटं वह्नितत्त्वकम्

र.न.र.
६

खभस्य ९ लाभस्य ११ घूनं ७ चगर्जन्मयस्यौ ॥ ८ ॥ विम्बा १३ स्याद्यं १४ क १५ गेहस्य किंते पंचेंदो १५ स्वनंदसं
रव्यं नृपस्य ॥ तूर्यं तत्रेयं साक्षिगेहं गृहाणां सर्वेषां वै साक्षिगेहं शरेन्दुः १५ ॥ ९ ॥ प्रस्तारस्य पूर्वगेहं चतुष्कं तत्रेयं
विज्ञैरुक्तं महान्तं तदेवा ॥ पंचादीनां वेदसंख्यगृहाणां ५ । ६ । ७ । ८ तत्रेयं विज्ञैस्तं विनानाख्यं संज्ञेन वस्वादि चतुष्क
स्य ९ । १० । ११ । १२ । संज्ञामुत्तवल्लकं बुधैः ॥ विम्बादीनां चतुष्कस्य १३ । १४ । १५ । १६ । जवादान्तं प्रकीर्तितम ॥ ८३ ॥
इति श्रीसनाढ्यकुलावतंसपरमसुखोपाध्यायकृते रम्लनवरत्ने संज्ञारत्नं प्रथमम् ॥ १ ॥ अथ बलाबलहितो
परत्नम् ॥ ॥ तत्र बलाबलस्य प्रयोजनं ॥ शुभाशुभस्य दातारः सबलाः सत्फलप्रदाः ॥ निर्बला निष्फला ज्ञेया
स्तस्माज्ज्ञेयं बलाबलम ॥ १ ॥ अग्निर्वाय्वोस्तथा नीरभूम्योर्मिथः सौहृदं वै परीत्योर्मिथः शत्रुता ॥ अग्निभूम्यो
स्तथा नीरवाय्वोर्मिथो मध्यमं सौहृदं तत्र मेवं सदा ॥ २ ॥ आग्नेयादीनि खण्डानि त्वाग्नेयादि गृहेषु च ॥ गता
नि सबलानि स्युर्मित्रगेहे तथैव च ॥ ३ ॥ यदा शत्रुगृहे तिष्ठेद्बलं तस्य न विद्यते ॥ मध्यमाख्ये गृहे तिष्ठेद्बलं मध्यं

राम
६

॥८२॥ मज्जलेभ्यर्वितस्थानंचाहराजगृहे स्थितिः॥ वहुमौल्ययुतंवस्त्रंभोजनेमधुरप्रियम्॥८३॥ इतिशाकलांनां
गुणवर्णादि॥ अथस्थानसंज्ञा॥ आद्यं तुर्यं४सप्तमं७दिग्मितंच१०स्याद्वतादंकेन्द्रसंज्ञंतदेव॥ द्वि२पंचा५
ष्ट८चलाभ११संज्ञंचमायलज्ञेयंविज्ञैःपणफरा ख्यंतदेव॥८४॥ तृतीय३षष्ठांक९दिनेश१२ तुल्यमापो
क्लिमंज्ञांयलसंज्ञकंच॥ विष्वादिकानांचचतुष्टयानां१३॥१४॥१५॥१६॥ वतुर्दलयुतंस्याद्वताहसंज्ञम्॥८५॥
आग्नेयंवायव्यंचाप्यंपार्थिवंचचतुष्टयम्॥ चतुरावृत्तितोज्ञेयमाद्यगेहादितत्वकम्॥८६॥ अग्निर्वायुस्तथा
तोयंधरणीचचतुर्थकम्॥ एकैकशःकलेज्ञेयमपितत्वचतुष्टयम्॥८७॥ आद्यं१लाभं११सप्तमं७पंचमंच५
धर्मं९वित्तं२खेन्दु१०गेहंशुभंच॥ त्रितुर्यौचमध्यमौसंप्रदिष्टौषष्ठाष्टान्त्यंनिंदितंवैगृहाणि॥८८॥ विश्वा१३ष्टा
६पूर्वगेहस्यप्रोक्ताशक्रा१४स्ताद्रि७स्याधनाख्यं२गृहस्य॥ साक्षीज्ञेयौपंचषष्ठौचगेहान्तार्यस्यप्रोडशेवंसु
खस्य॥८९॥ पुत्रस्यपूनंदं८दशमंरिपोश्चद्यूनस्य७लाभं११व्यय१२अंचमृत्योः॥ गोरेन्दु१५नंदस्य९रिपुर्६।

तिलपुष्पं ह्रस्वं विस्तीर्णनेत्रयुतं॥ ७२॥ धातौ सौवर्णरजतं स्फटिकं सिंधौ स्थलं सुवस्त्रघरं॥ अध्ययनाध्यापन
युतं सरसं भोज्यं सुगंधयुतं॥ ७३॥ अतवेस्वाभिजश्च(?)कलं म्लेच्छं दीर्घं वर्णांकितं च॥ कृष्णमसपीतं वर्णं निःसत्वं कपि
लनेत्रं च॥ ७४॥ उच्चस्थले निवासं वनाद्रिकूपान्वितं सदुर्गं च॥ वसनं चोर्णोभूतं देहासक्तं च दुर्गंधम्॥ ७५॥ न
कीशाकलं गौरवर्णं चक्षत्रं कृशं पीतनेत्रं भटं स्थूलग्रीवं॥ सशस्त्रं भटेष्वग्रगण्यं शिशोः शैवकं नस्वतंत्रे स्थि
तं रक्तकेशं॥ ७६॥ मांसादिभक्षणे चित्तं हरिद्वस्त्रं च स्वल्पकं॥ स्थानं जलस्य निकटं सांधकारं प्रकीर्तितं॥ ७७
अतवेदाः स्विन्नं दीर्घदेहं गौधूमवर्णकम्॥ क्लिष्टदेहं च सुमुखं भूमिभिन्नमुरुदीर्घकम्॥ ७८॥ श्यामनेत्रं तिल
युक्तं सुचवस्तुप्रियं स्थलम्॥ वृक्षसमूहं सजलं स्तंभकं नतरोरधः॥ ७९॥ इजतमारम्यं दलं प्रोक्तं रसूदं च नृपले
स्वकं॥ गणकं गुणासंग्राहि सुंदरं स्मश्रु लोचने॥ ८०॥ चित्रवस्तुप्रियं स्थानं पाषागारं सचित्रकं॥ लाजावर्त्तं सम
धातुचित्रवस्त्रं सकोमलं॥ ८१॥ ताश्रिवारम्यं दलं वैश्यं गौरांगं दीर्घदेहकं॥ असक्तांगं हन्नेत्रं सुंदरं मार्गगामिनं

शुनेधान्तौवंशंपाषाणोत्कलपाषाणं॥६३॥अंकीशंकृष्णवर्णांक्षंच कर्मरतंकृष्णनेत्रंचम्लेछंगेहकृत्येपंम
र्थंमलिनमुरस्सुतंग्रामवासंचदीर्घंदास्यादिकार्ययुक्तंनरवरदसुहृदंत्वम्लभुग्वालसाढ्यंमिथ्यावाक्या
ल्पनेत्रंत्वतिरवसहितंलोहपाषाणकृष्णं॥६४॥हुम्मारंभ्यक्षत्रियशूरंशाल्वैर्युचतस्करं॥हिंसायुक्तंचनिर्घृणंच
नापितंलोहकारकम्॥६५॥कलिप्रियंपीतनेत्रंव्रणांकितहृदहच्छिद्रं॥मध्यमोच्चंतिक्तप्रियंवनादिगह्वरेस्थि
तिं॥६६॥द्विभाजशाकलंगौरंब्राह्मणंगमनान्वितम्॥सुखान्वितंसिद्धियुतंश्रेष्ठंदेवार्चनेरतं॥६७॥मध्यमोच्चंव
र्तुलास्यंश्यामनेत्रंवचःप्रियम्॥कर्पूरादिसुगंधाढ्यंमौक्तिकविक्रयान्वितं॥६८॥जलवृक्षसुतंस्थानेश्रे
ष्ठवस्त्रंसुशोभनम्॥मिष्टान्नंदुग्धसंयुक्तंविल्लोरंदृष्टिरन्वितम्॥६९॥तुस्तुत्स्वारिजशाकलंस्वस्त्रंश्रेष्ठंचराज्य
कार्यरतं॥धर्मान्वितंचदीर्घदेहंनेत्रंचगौरवर्णंच॥७०॥स्थानंचजलसमीपेशुभगंस्वर्णस्यहास्कंस्वर्णम्॥मा
त्तिकंरत्नपण्यंश्रेष्ठवसनंचमधुरभोजनंचप्रियम्॥७१॥तुस्सहारिवलशाकलंगौरंविपन्नपोन्वितम्॥दीर्घंहास्ये

र०न०र०
४

कंचसुवर्णंचश्रेष्ठगंधंसुवस्त्रकम॥५४॥ कज्जुदाखिलकंश्रेष्ठंस्तत्रंगोधूमवर्णकम॥ मिष्टवाक्यंश्यामनेत्रं
शिल्पतंत्रंमध्यमोच्चकम॥५५॥ क्रियादिकेचकुशलंरथ्यांदेवालयेस्थितिः॥ पृथ्वी स्वर्णंसुवासंचमाणिक्यं
मिष्टभुक्सदा॥५६॥ कज्जलखारिजंशुभंम्लेच्छमन्यायनत्परमत्तेयं॥ व्रणांकितंचवदनंमार्जारदृशंचदीर्घ
स्वम॥५७॥ वर्णेचकृष्णपीतंस्थूलादंपिशुनप्रकृतिंचनिक्तप्रियंचवासंनिंद्यस्थानंचलोहपाषाणम॥५८
जमातंमोक्षूमवर्णंशृंगंचचित्रेखनेनिरतं॥ गुणवान्सुवर्णीकुशलंव्ययशीलंहिंसान्वितंवैद्य॥५९॥ कृष्णे
क्षणंचमध्यंचदीर्घास्यंमिष्टभोजनेचरतं॥ संधीकरणकुशलंपठनस्थानंचहरितमणिम॥६०॥ फरहा।
रव्यंशाकलंचदीर्घदेहंगौराभंलिपिहास्मनेत्तिचित्तहृतिं॥ भिन्नमूलतिश्यामनेत्रमोष्टस्वल्पंभुक्ताढ्यंस्थ
लशुभगंचमिष्टभोज्यम॥६१॥ उत्कार्ष्यंशाकलंचकृष्णवर्णंदीर्घास्यंमलिनंचहीनजातिंश्यामास्यंन्वतिस्व
ल्पनेत्रयुतंक्लिशाढ्यंत्वतिकुशलंशाकपण्ये॥६२॥ कारागृहंपरिषंपक्षिस्थानंचसांधकारजलयुतंपि

राम
४

था॥ वायवीयं च वाहस्त्यां वलाढ्यं रक्तवर्णकम॥४५॥ नरिवाच वयाजाख्यं नकीनुसुनेलदाखि
लम॥ आप्यं च वलसंयुक्तमुत्तरश्वेतवर्णकम॥४६॥ क ञुदाखिलमंकीशामुकला चं जमात्तकम॥
पार्थिवं दक्षिणाशायां वलाढ्यं श्यामवर्णकम॥४७॥ लह्यानुस्नदाखिलौ च चापमीनौ गुरोः
स्मृतौ॥ सिंहौ नुसुनुलखारीजक ञुदाखिलकौ रवेः॥४८॥ जमातेजतमे युग्मकन्ये ते यौ वुधस्य तौ
॥वयाजं चनरीकं च कर्कौ चन्द्रस्य कीर्तितौ॥४९॥ फरहातवदाखीलौ तुलाक्षौ भृगोः स्मृतौ॥ हुमरा
च नकीत्ते यौ मेषाली भूसुतस्य च॥५०॥ उक्तां कीशौ चनौ ते यौ नक्रकुंभौ शनेस्तथा॥ क ञुलानव
खाखिजौ राहुकेत्वो घटेणकौ॥५१॥ चराहूयं मुन्कलीवं साथितं च स्थिराह्वयं॥ द्विस्वभावाह्वयं ते यं खा
रिजं दाखिलाह्वयम॥५२॥ अथ शकलानां गुणवर्णादि॥ लह्या नं ब्राह्मणं गौरं धर्म्मो शक्तं च पण्डितम॥
मिष्टवाक्यं मिष्टभुक् च हृस्वग्रीवं च श्यामदृक्॥५३॥ देवगृहे जपस्थाने चोपाध्यायगृहे स्थितिः॥ माणि

१.न.२. २

लोमा द्भवेत्॥ रिखयासंयुतौ तौ यदासा वितंतद्विपयोन्वितौ मुन्कलीवंभवेत्॥३६॥
लह्यानानतवरवारिजंनस्त्रत्ववारिजकज्वुलखारिजे तदास्यंसर्वैनेवलयुक्तादिनेपुमांसः तेयास्ते
वशुभाशुभाः क्रमेण॥३७॥अंकीथानतवदारिवलंचकज्वुलदारिवलंनस्त्रहारिवलं
तदास्यसर्वैनेवलयुक्तानिम्ना विभागेयोषिदेकमस्तत्रयः शुभाःस्युः॥३८॥जमातेजनमेहुस्मावयाजं
स्मावितहुयवलयुक्तंचसंध्यायांक्लीवेमध्योत्वसच्छुभः॥४०॥पुमांस्तुहुमरास्त्रीस्यानवया
जोन्यौनपुंसकौ॥स्वल्पवीर्यान्वितौ तेयोहुमराचववयाजकौ॥४१॥नरिखाफरहोक्राचनकी
मुन्कुलीवसंतकावलयुक्तंचसंध्यायांक्लीवातेयौशुभाशुभौ॥४२॥पुमांस्तुफरहाद्येयः स्वल्पवीर्यो
ऽन्वितस्तथा॥त्रयः क्लीवाः स्त्रीस्वभावाः क्लीवेत्वेवंविमर्शयेः॥४३॥लह्यानांनवरवारिजंतुस्तन्कज्वुल
स्वारिजौ॥ आग्नेयः शाकलंपूर्वैवलाढ्यंपीतवर्णकम्॥४४॥हुस्माचतवदारिवलंफरहेजननमेन

राम
३

जेमात ४ फरहा ५ चैवोकलां ६ कीशौ ७ पकीर्तितौ॥ २७॥ हुमरा ८ चसया जारव्यं ९ नुसुतुलखाश्जिं १० ॥ नम
सुसुतुलदाखिलं ११ चैवानवेखारिजसंज्ञकम् १२॥ २८॥ नकी १३ रोनवदाखील १४ मिजनूमा १५ नरि म
खामिधा १६॥ शकुनक्कमेण शकलाः षोडशैव प्रकीर्तिताः॥ २९॥ ऊर्ध्वे शून्यं त्रिरेखाधो ॥ लह्यानंन हि पजेये
॥ अंकीशं ॥ च भवेद्रेखा शून्यं तच्च पुनः स्तथा॥ ३०॥ कब्जुलं चदाखिलं तेयं व्यस्तं ॥ कब्जुलखारिजं वेद
रेखा ॥ जमांते स्याद्द्दे शून्यं ॥ नरीखकं॥ ३१॥ शून्ये रेखा शून्ययुतं ॥ फरहा नहि पर्यये॥ ॥ नकीदलं चोक
ला च रेखे शून्यां तरे ॥ स्थिते॥ ३२॥ व्यस्तं ॥ चे जनमाते यरेखा शून्यं हि रेखके ॥ हुमराव्यस्तरूपा सा ॥ व
याजं परिकीर्तितम्॥ ३३॥ शून्ये रेखे नुसुतुल ॥ खारिजं न हि पजेये॥ नुसुतुलदाखिलं ॥ शून्यत्रयरेख
न्वितं ॥ भवेत्॥ ३४॥ अतवे खारिजं व्यस्त ॥ मतवे दाखिलं भवेत्॥ शकलानां स्वरूपं च दर्शितं पूर्वसंमत
म्॥ ३५॥ इति शकलनामानि लक्षणं च॥ यस्य चोर्ध्वाधभागौ रवैरेखान्वितौ ॥ ॥ ॥ खारिजंदाखिलं वै वि

कूर्म्मस्यत्तु लिखेच्छून्यं नीयेंयेषां तु शून्ययोः॥ ऊर्ध्वादधः क्रमेणैव पाशकद्वययोगतः॥ १८॥ वामक्रमे
ण शकलं वेदसंख्यं भवेत्ततः॥ तिर्यक्क्रमेण च पुनः पंचमाद्वेदसंख्यकम्॥ १९॥ एवमष्टदलं कुर्यात्तेभ्यो द
लचतुष्टयम्॥ आद्य १ द्वितीय २ योगेन नवमं शकलं भवेत्॥ २०॥ रेखयोः शून्ययोर्योगे रेखां कुर्यात्त्वरेख
योः॥ शून्यमेवं भवेद्योगो सर्वत्रैवं पुनर्निकुरु॥ २१॥ तूर्य ४ तृतीय ३ योगेन दशमं सुत ५ षष्ठयोः ६॥ योगेन ला
भ खण्डं स्यात्सप्ताष्टमयोर्व्ययं २२॥ नंद ९ दिक् १० खण्डयोर्विश्वं १३ रुद्रार्काभ्यां ११।१२ मनुरेन्द्रकं १४ विश्वे १३
द्रा १४ भ्यां पंचदशं १५ शकलं परिकीर्तितम्॥ २३॥ आद्य १ पंचदशाभ्यां १५ च षोडशं शकलं भवेत्॥ एवं र
सेन्दु १६ खण्डानां प्रस्तारं च भवेत्किल॥ २४॥ वेदतत्त्वोपरिकृतं स्मलशास्त्रं च सूरिभिः॥ तेषां भेदाः षोडशे
भ्यः न्यूनाधिकं न जायते॥ २५॥ तस्मात्स्ते षोडशैव शकलानि कृतानि वै॥ प्रस्तारे च षोडशैकगृहाणि च
तेबुधैः॥ २६॥ इति पाशकनिर्माणे प्रस्तारोत्पादनं च॥ लहा १ कसु दास्विलं च २ ततो कुलखाजिं ३

गुरुलग्नवते ॥ ९ ॥ रम्लशास्त्रेषु प्रोक्तं पाशकं नव धिं वुवे ॥ वेदशून्यैः कितं तूर्ध्वं तद्योरवद्वयोः क्रितम् ॥ १० ॥
पाशैर्वेदैः कोकितं चैवं पाशाष्टकहृदं कुरु ॥ द्विधा कीलकयोः प्रोक्तं शिशिलं वेदश्वसंरम्भया ॥ ११ ॥ स्वर्णं वा शुभ्रं
कुर्यान्मीनार्केह निशासमे ॥ घटनं पाशकानां च ततः शून्यं च कारयेत् ॥ १२ ॥ मेषसंक्रान्तिदिवसे ताभ्यां प्रश्नं च
कारयेत् ॥ पट्टिकायां शुभदिने प्रश्नार्थं पातयेत्सुधीः ॥ १३ ॥ शुक्रभौमशनिवासरे तथा तारीविचन्तनयत्रयो
दशौ पूर्वं च मेघ्यपि तथैकविंशतौ ॥ २१ ॥ वेदवेत्रशरनेत्रके तथा ॥ १४ ॥ दुर्दिने च सहिते दिने तथा मेघछिन्न
दिवसे विवर्जयेत् ॥ १५ ॥ साईयामत्रिशिवासरोर्धके पाशकं रमलवित्र पातयेत् ० १५ लह्यानं पाशके यो
ज्यं स्वेष्टदेवं गुरुं स्मरन् ॥ पाशकं मन्त्रयेदादौ सप्तवारं ततः क्षिपेत् ॥ १६ ॥ अथ मन्त्रः ॥ ॐ नमो भगवति कूष्मा
ण्डिनि सर्वकार्यप्रसाधिनि सर्वनिमित्तप्रकाशिनि एह्येहि त्वर २ वरदे हिलि हिलि मातंगिनि सत्यं ब्रूहि २ स्वा
हा फट् इति मन्त्रः ॥ पाशकौ चततो योज्यौ प्रस्तारं कारयेत्सुधीः ॥ वक्ष्यमाणप्रकारेण तस्मात्प्रश्नं वदेद्बुधः ॥ १७

रत्न
१

श्रीगणेशायनमः॥लंबोदरंविघ्नविनाशनंचनत्वाभवानीतनयंगजास्यंयस्यप्रसादेनसुधाःसमस्ताःतिष्ठंति
विस्वेचपदेसदैव॥१॥नत्वाश्रीरमलाचार्य्यान्परमाद्यसुखाभिधैः उद्धृतंरमलावोधैर्नवरत्नंसुशोभनम्॥
श्रीकाशिराजद्विजगौतमवंससमुख्येवडुवंडसिंहनृपतेरवसानसिंहः॥मंत्रीतदन्वयभवोऽतिपराक्रमाढ्यस्त
स्माच्चतस्यतनयात्ववुलब्धवृत्तिः॥श्रीसनाढ्योपाध्यायद्विजवरकुलेमेजनिरभूत्पितासीतारामोवरमतिर
नूपोध्वजनज्ञी॥वसन्काश्यांतीर्थोपठनकृतधियादैवविहितादवंत्यांसंप्राप्तोरुचिरनवरत्नान्यकुर्वन्॥४॥
उष्मीषकर्णयोर्कंठेवाह्वोःपाण्योन्यसेत्क्रमात्॥द्वेद्वेचैकंचद्वेद्वेचशिष्याणांभूषणायच॥५॥संतारत्नं
चप्रथमंद्वितीयंचवलावलं॥प्रश्नोपकरणंरत्नंचतृतीयंपरिकीर्तितम्॥६॥चतुर्थंप्रश्नकथनंपंचमंचावधेः
स्तथा॥षष्ठंचमुष्टिकथनंमूकप्रश्नंतुसप्तमं॥७॥चौरस्यनामकथनमष्टमंसमुदाहृतम्॥नवमंवर्षप
त्रस्यसाधनंपरिकीर्तितम्॥८॥नवरत्नात्मकंग्रंथंरम्लशास्त्रेतिशोभनम्॥दुर्जनेभ्योनदातव्यंरक्षणीयं

रत्न
१

श्री काशीविश्वनाथपुरीमेंढुंढिराजगणेशकेपासदाऊअग्निहोत्रीकेयहांसिद्धविनायकयंत्रमेंरमलनवरत्नछापागयादुवीछापनेवालेसेलिखारामसरूपमिश्र जिसेलेनाहोयउसेढुंढिराजगणेशकेपासदाऊअग्निहोत्रीकेदुकानपरमिलेगा संवत् १९२६ शाके १७९१ पौषकृष्ण १० सोमवासरे॥ छ ॥ ❁ ॥ छ ॥